

2011.

Tájékoztató a Haditechnikai és Exportellenőrzési Hatóság tevékenységéről

Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal
Haditechnikai és Exportellenőrzési Hatóság

KÉSZÍTETTE:

**MAGYAR KERESKEDELMI ENGEDÉLYEZÉSI HIVATAL
HADITECHNIKAI ÉS EXPORTELLENŐRZÉSI HATÓSÁGA**

A

**KÜLÜGYMINISZTERIUM
KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL**

**MAGYAR KERESKEDELMI ENGEDÉLYEZÉSI HIVATAL
HADITECHNIKAI ÉS EXPORTELLENŐRZÉSI HATÓSÁG**

Németvölgyi út 37-39.

H-1124 Budapest

E-mail: armstrade@mkeh.gov.hu

Telefon: 06 1 4585 599

Fax: 06 1 4585 885

TARTALOMJEGYZÉK

I. FEJEZET

BEVEZETŐ.....	4
A HATÓSÁGRÓL	4

II. FEJEZET

MAGYARORSZÁG AZ EXPORTELLENŐRZÉSI RENDSZEREKBE.....	6
BIOLÓGIAI ÉS TOXIN FEGYVER TILALMI EGYEZMÉNY	6
VEGYIFEGYVER TILALMI EGYEZMÉNY.....	6
AUSZTRÁLIA CSOPORT	6
NUKLEÁRIS SZÁLLÍTÓK CSOPORTJA.....	7
ZANGGER BIZOTTSÁG.....	7
RAKÉTATECHNOLÓGIAI ELLENŐRZÉSI RENDSZER.....	7
WASSENAARI MEGÁLLAPODÁS	8
KÉZI- ÉS KÖNNYŰFEGYVEREKRE VONATKOZÓ ENSZ PROGRAM.....	8
WPDU – AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSÁNAK KETTŐS FELHASZNÁLÁSÚ TERMÉKEK EXPORTELLENŐRZÉSÉVEL FOGLALKOZÓ TANÁCSI MUNKACSOPORTJA.....	9
„23. CIKK” BIZOTTSÁGI MUNKACSOPORT	9
COARM – AZ EU TANÁCSÁNAK HAGYOMÁNYOS FEGYVEREK EXPORTELLENŐRZÉSÉVEL FOGLALKOZÓ MUNKACSOPORTJA.....	9

III. FEJEZET - ENGEDÉLYEZÉS

A HADITECHNIKAI ESZKÖZÖK ÉS SZOLGÁLTATÁSOK KÜLKERESKEDELMÉNEK ÉS A HADIIPARI TEVÉKENYSÉG ENGEDÉLYEZÉSE.....	10
1. HADITECHNIKAI KÜLKERESKEDELMI ENGEDÉLYEZÉS	10
ELŐZMÉNYEK	10
JOGSZABÁLYI KÖRNYEZET	11
AZ ELBÍRÁLÁS FOLYAMATA.....	12
2. A HADIIPARI GYÁRTÁSI ÉS SZOLGÁLTATÁSI TEVÉKENYSÉG ENGEDÉLYEZÉSE.....	15
AZ ELBÍRÁLÁS FOLYAMATA.....	15
JELÖLÉS, NYILVÁNTARTÁS, ADATSZOLGÁLTATÁS	15
3. A KETTŐS FELHASZNÁLÁSÚ TERMÉKEK KÜLKERESKEDELMI ENGEDÉLYEZÉSE.....	16
4. A BIOLÓGIAI ÉS TOXIN FEGYVER TILALMI EGYEZMÉNY ÉS A VEGYIFEGYVER TILALMI EGYEZMÉNY HAZAI VÉGREHAJTÁSÁVAL KAPCSOLATOS TEVÉKENYSÉGEK.....	17

IV. FEJEZET

1. JELENTÉS A HAZAI CÉGEK 2011. ÉVI HADITECHNIKAI KÜLKERESKEDELMI FORGALMÁRÓL, VALAMINT A HADIIPARI TEVÉKENYSÉGÉRŐL	19
2. JELENTÉS A HAZAI CÉGEK 2011. ÉVI KETTŐS FELHASZNÁLÁSÚ KÜLKERESKEDELMI FORGALMÁRÓL	23
3. ELLENŐRZÉSEK	28
4. RÉSZVÉTEL NEMZETKÖZI FÓRUMOKON.....	28

V. FEJEZET

VÁLTOZÁSOK A HADITECHNIKAI KÜLKERESKEDELMI ENGEDÉLYEZÉSBEN 2012-TŐL	31
MELLÉKLETEK.....	35

BEVEZETŐ

A haditechnikai külkereskedelem engedélyezésére vonatkozó jogszabályban előírtak szerint a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal Haditechnikai és Exportellenőrzési Hatósága (Hatóság) évente eleget tesz jelentéstételi kötelezettségének a haditechnikai külkereskedelmi engedélyezési tevékenységről a honvédelmi, a rendészeti, a külpolitikai, továbbá a nemzetbiztonsági ügyekkel foglalkozó országgyűlési bizottságok részére. A Hatóság továbbá rendszeresen szolgáltat adatokat a haditechnikai külkereskedelmi tevékenységről különböző nemzetközi fórumok számára (Európai Unió (EU), Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ), Európai Biztonsági Együttműködés Szervezete (EBESZ), Wassenaari Megállapodás). A bizalomépítés és a transzparenciára való törekvés jegyében, valamint a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően a Hivatal a hazai nyilvánosság részére is elérhető jelentést tesz közzé a Hatóság tevékenységről.

A HATÓSÁGRÓL

Magyarország a non-proliferációs nemzetközi egyezmények elfogadásával politikai kötelezettséget vállalt arra, hogy nemzeti jogszabályrendszerében érvényesíti az érzékeny termékekre vonatkozó, a többi részt vevő állammal kialakított exportellenőrzési elveket. Az exportellenőrzési feladatok végrehajtására kijelölt magyar hatóság a Nemzetgazdasági Minisztérium felügyelete alatt működő **Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal (Hivatal) Haditechnikai és Exportellenőrzési Hatósága (Hatóság)**. A Hatóság három területen látja el engedélyezési és ellenőrzési feladatait.

A *haditechnikai eszközök külkereskedelmének engedélyezése* nem EU harmonizált terület, az a tagállamok nemzeti hatáskörében hozott jogi szabályozása alapján történik. Ugyanakkor figyelembe veszi a közös kül- és biztonságpolitika irányelveit, a „Haditechnikai eszközök exportellenőrzésének közös szabályrendszerének” rendelkezéseit. Hatósági tevékenységét a „Közös haditechnikai terméklista” alapján végzi. Ugyanezen lista alapján vonja engedélyezés alá a *hadiipari gyártás- és szolgáltatásfelügyelet* a hazai hadiipari gyártók és szolgáltatók tevékenységét és ellenőrzi az engedélyesek termékjelölési és nyilvántartási kötelezettségét. A Hatóság mindemellett végrehajtja a *kettős felhasználású termékek külkereskedelmi forgalmazásával* kapcsolatos azon exportellenőrzési intézkedéseket, melyek nemzetközileg vállalt megállapodások hazai végrehajtásához szükségesek. Ezen termékek polgári célú felhasználásuk mellett alkalmasak hagyományos és tömegpusztító fegyverek, valamint az azok célba juttatására alkalmas eszközök gyártására, kifejlesztésére, ezért forgalmuk ellenőrzését különböző non-proliferációs rezsimek és leszerelési egyezmények írják elő.

a proliferáció jelentése
elterjedés, a non-
proliferációs
intézkedések célja a
tömegpusztító
fegyverek (WMD) -
vegyi- biológiai,
nukleáris fegyverek-,
valamint a
hagyományos
fegyverek
elterjedésének
megakadályozása.

A Hatóság látja el a *Vegyifegyver Tilalmi Egyezményből* fakadó nemzeti hatósági kötelezettségeket és feladatokat, amelynek keretében a Hatóság felügyeli az Egyezmény hatálya alá tartozó vegyipari cégek gyártási és kereskedelmi tevékenységét.

Hatósági intézkedéseink magukba foglalják – többek között – határozatok hozatalát, engedélyek kibocsátását, illetve ellenőrzések elvégzését. Az intézkedések célja megakadályozni azt, hogy a regionális és nemzetközi biztonságra veszélyt jelentő államok, valamint terrorista csoportok tömegpusztító fegyvert legyenek képesek kifejleszteni és előállítani, illetve célja elejét venni a hagyományos fegyverek destabilizáló mértékű felhalmozódásának.

A Hatóság nyilvántartja és kezeli az engedélyesek adatait, jelentéseit, továbbá ellenőrzési és bírságolási jogkörrel rendelkezik. A külkereskedelmi államigazgatási és a hadiipari gyártás- és szolgáltatásfelügyeleti eljárásban első fokon – országos illetékességgel – a Hatóság, másodfokon a Hivatal központi szerve jár el. A Hatóság ezen kívül együttműködik a szakmai érdekképviselésekkel, a gazdasági szereplők teljes körű informálása érdekében tájékoztatókat szervez és hírleveleket bocsát ki. A Hatóságot két szervezeti egység alkotja: a Hádiipari és Haditechnikai Külkereskedelmi Osztály, valamint az Exportellenőrzési Osztály.

Fontos kiemelnünk, hogy aki a három engedélyezési területre vonatkozó jogszabályokat nem tartja be, sértheti a *Büntető Törvénykönyvről* szóló 1978. évi IV. törvény 261/A §, 263/A §, 263/B §, 264/C § és 298 § valamelyikét, és ebben az esetben **szabadságvesztéssel büntethető**. Mindamellet a *Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal által kiszabható bírság mértékére és alkalmazására vonatkozó részletes szabályokról* szóló 262/2006. (XII. 20.) Korm. rendelet értelmében a haditechnikai eszközök és szolgáltatások és kettős felhasználású termékek külkereskedelmével, valamint a hadiipari tevékenységgel kapcsolatos jogsértő tevékenység esetén 100 ezertől 10 millió forintig terjedő **bírsággal sújtható**.

MAGYARORSZÁG AZ EXPORTELLENŐRZÉSI RENDSZEREKBEN

Magyarország többek között az alábbi multilaterális fegyverzetellenőrzési megállapodások és exportellenőrzési rendszerek részvevő állama, illetve az alábbi nemzetközi előírások és folyamatok figyelembe vételével végzi engedélyezési, ellenőrzési és egyéb hatósági feladatait:

A BIOLÓGIAI ÉS TOXIN FEGYVER TILALMI EGYEZMÉNY (BTWC-BIOLOGICAL AND TOXIN WEAPONS CONVENTION)¹

A biológiai és toxin fegyverek kifejlesztésének, előállításának és tárolásának megtiltásáról és a fegyverek megsemmisítéséről szóló egyezmény (BTWC) az első olyan nemzetközi szerződés, amelynek célja a tömegpusztító fegyverek egy teljes kategóriájának felszámolása. A megállapodás teljes tilalmat rendel el az olyan mikrobiológiai vagy egyéb biológiai hatóanyagok, valamint toxinok fejlesztésére, gyártására, tárolására és megszerzésére, amelyek nem kórmegelőzési, védekezési vagy más békés célokat szolgálnak. A tilalom kiterjed azokra a fegyverekre, felszerelésekre és szállítóeszközökre is, amelyekkel az ilyen hatóanyagokat és toxinokat bevetethetik. Az egyezményt 1972-ben nyitották meg aláírásra és 1975-ben lépett hatályba.

VEGYIFEGYVER TILALMI EGYEZMÉNY (CWC- CHEMICAL WEAPONS CONVENTION)²

A Vegyifegyver Tilalmi Egyezmény a genfi leszerelési értekezleten 40 állam részvételével 24 évig tartó tárgyalási folyamat eredménye, 1997. április 29-én lépett hatályba, éppen azzal, hogy Magyarország -mint 65. Részes Állam- letétbe helyezte ratifikációs okiratát az ENSZ főtitkárnál. Az egyezmény kimondja a vegyi fegyverek használatának, kifejlesztésének, megszerzésének tilalmát, továbbá elrendeli a meglévő vegyi-fegyver készletek megsemmisítését. A CWC az első olyan multilaterális leszerelési megállapodás, amelynek betartása nem csupán a részes államok kötelezettségvállalásán, hanem egy kiterjedt nemzetközi ellenőrzési rendszeren is alapul. A feladattal megbízott nemzetközi szervezet helyszíni ellenőrzésekkel folyamatosan vizsgálja az éves nyilatkozatokban bejelentett adatok valódiságát. A szerződés végrehajtását elősegítő nemzetközi intézmény az Ausztrália Csoport.

AUSZTRÁLIA CSOPORT (AUSTRALIA GROUP-AG)³

Az ENSZ Közgyűlésének 1991-ben hozott határozata alapján a vegyi és biológiai fegyverek non-proliferációját az Ausztrália Csoport koordinálja. Az AG együttműködés keretében a részt vevő államok között információ- és véleménycserére kerül sor a vegyi- és biológiai fegyverek elterjedéséről, illetve annak megakadályozásáról. Valamennyi tagja ratifikálta a biológiai és vegyi-fegyver tilalmi egyezményeket. A csoportban résztvevő államok olyan hazai jogszabályokat léptetnek hatályba és olyan nemzetközi intézményrendszert alakítanak ki,

¹ <http://www.opbw.org>

² <http://www.opcw.org/chemical-weapons-convention>

³ <http://www.australiagroup.net>

amelyek révén hatékonyan tudják megakadályozni a vegyi- és biológiai fegyverek proliferációját. Magyarország 1992-ben csatlakozott.

NUKLEÁRIS SZÁLLÍTÓK CSOPORTJA (NSG, NUCLEAR SUPPLIERS GROUP) ⁴

A csoporthoz tartozó országok vállalják, hogy önmérsékletet tanúsítanak a nukleáris anyagok és az e területhez kapcsolódó termékek exportja tekintetében. Ily módon kívánják elérni, hogy a nukleáris anyagok és felszerelések (plutónium, dúsított urán, dúsító és az újrafeldolgozó üzemek részegységei) békés célú nemzetközi kereskedelme semmilyen formában ne járuljon hozzá az atomfegyverek elterjedéséhez. A résztvevő államok megegyeztek abban, hogy ilyen termékeket nem szállítanak nukleáris fegyverekkel nem rendelkező és az Atomszorompó Szerződésben nem részes államokba, kivéve, ha azok a Nemzetközi Atomenergia Ügynökséggel Biztosítéki Megállapodást írtak alá. A résztvevő országok továbbá arra is kötelezettséget vállaltak, hogy úgynevezett végfelhasználói igazolást (end-use certificate) kérnek az adott szállítás célországától. Fenntartották a jogukat arra vonatkozóan is, hogy vétóval élnek, ha a tilalom alá eső anyagok és berendezések a célországból egy harmadik országba kerülnek továbbszállításra. A résztvevő országok nukleáris exportját az egyeztetett irányelvek (Guidelines) szabályozzák. Magyarország 1978-ban lett a csoport tagja. 2009 májusától egy évig hazánk látta el a csoport elnöki feladatait.

ZANGGER BIZOTTSÁG (ZANGGER COMMITTEE – ZC) ⁵

Az Atomszorompó Szerződés 3. cikkének 2. bekezdése értelmében, amennyiben egy részes állam hasadó anyagokat vagy azok előállításához kapcsolódó technológiát kíván átadni nukleáris fegyverekkel nem rendelkező országoknak, köteles biztosítékot beszerezni arról, hogy az átadásnak nem lesz következménye a szerződés által tiltott tevékenységek folytatása. E szerződéses kötelezettség hatékony végrehajtása érdekében a Zangger Bizottságban résztvevő államok exportellenőrzési irányelveket fogadtak el. A Bizottság legfontosabb célkitűzése, hogy elősegítse az információ áramlását az olyan exporttevékenységekről, amelyek során a hasadóanyagokkal és a hozzájuk rendelhető technológiákkal rendelkező országok ilyen anyagokat és technológiákat juttatnak el a nukleáris fegyverekkel nem rendelkező, illetve a szerződésben nem részes államoknak. Amennyiben ilyen jellegű export megvalósul, a Bizottság felszólítja a szállítást végző országot, hogy a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (NAÜ) révén kérjen biztosítéki garanciákat arra vonatkozóan, hogy a tőle származó anyagok és/vagy berendezések nem alkalmasak nukleáris kísérletek előkészítésére vagy nukleáris fegyverek gyártására. A Bizottság rendszeresen felülvizsgálja az általa összeállított listán azokat az anyagokat és berendezéseket, amelyeknek exportja esetén elengedhetetlen a megfelelő NAÜ biztosítéki garanciák beszerzése. A Bizottság évente egyszer ülésezik Bécsben. A Bizottság keretében vállalt kötelezettségek többsége – a NAÜ főigazgatójának küldött tájékoztatás formájában – valamennyi NAÜ tagállam számára hozzáférhető.

RAKÉTATECHNOLÓGIAI ELLENŐRZÉSI RENDSZER (MTCR) ⁶

A Rakétatechnológiai Ellenőrzési Rendszer olyan informális multilaterális exportellenőrzési fórum, amely célja a tömegpusztító fegyverek (WMD) célba juttatásához szükséges rakéták (*missiles*) és más pilóta nélküli célbajuttató-eszközök (*unmanned delivery systems*), azok előállításához, kifejlesztéséhez, működtetéséhez szükséges felszerelések, illetőleg vonatkozó technológiák proliferációjának ellenőrzése.

⁴ <http://www.nuclearsuppliertgroup.org>

⁵ www.zanggercommittee.org

⁶ www.mtcr.info

A jogilag nem kötelező erejű MTCR-előírások alapján a résztvevő 34 állam - köztük hazánk, - koordinálja a fenti termékekre és technológiákra vonatkozó exportellenőrzési gyakorlatát. Ez az export-engedélyezésről szóló Irányelvek (MTCR Guidelines), valamint a szabályozás alá tartozó kifejezetten katonai célú, illetőleg kettős felhasználású termékek Függelék-listája (MTCR Equipment, Software and Technology Annex) alapulvételével történik. A Függelék két fejezetet tartalmaz: I. kategóriájú termékek, technológiák és II. kategóriájú technológiák. Az I. kategóriás exportengedélyezésnél különös szigorúsággal kell eljárni, az engedélyezés meghatározott biztosítékok fennállása esetén lehetséges. Ide tartoznak például a 300 km hatótávolság/500 kg töltet teher határértékeket meghaladó teljes rakétarendszerek és alrendszerek. A résztvevő államok saját belső jogi előírásaik figyelembe vételével alkalmazzák az MTCR politikailag kötelező erejű előírásait, iránymutatásait, értesítik egymást az elutasított exportengedély-kérelmekről. Magyarország 1993 óta résztvevő országa az MTCR-nak.

WASSENAARI MEGÁLLAPODÁS (WASSENAAR ARRANGEMENT, WA)⁷

A „Wassenaari Megállapodás a Hagyományos Fegyverek és Kettős Felhasználású Termékek és Technológiák Exportja Ellenőrzéséről” (The Wassenaar Arrangement on Export Controls for Conventional Arms and Dual-Use Goods and Technologies) elnevezésű együttműködésben résztvevő államok célul tűzték ki a hagyományos fegyverek és a kettős felhasználású termékek és technológiák exportjának és más módon történő átadásának átláthatóvá tételét. Felelősségteljes, a biztonságpolitikai szempontokat is érvényesítő exportpolitika kialakítását kívánják elérni ezen a területen. Céljaik közé tartozik még az érzékeny termékek kereskedelmére vonatkozó vélemény- és információcsere elmélyítése. Törekvéseik azt szolgálják, hogy megakadályozzák a tömegpusztító fegyverek elterjedését, a hagyományos fegyverzetek destabilizációt kiváltó felhalmozását. A résztvevő országok politikai kötelezettséget vállalnak arra, hogy e célok érdekében nemzeti jogszabályaikban érvényesítik a közösen kialakított exportellenőrzési elveket, illetve ellenőrzési minimumnak tekintik a rendszeresen felülvizsgált termékellenőrzési jegyzéket. Hazánk aktívan hozzájárul a WA tevékenységéhez: a 2001-es évben a WA Általános (GWG) Munkacsoport munkáját irányította; 2005-2006 között a WA Szakértői Csoportjának (EG) elnöki posztját látta el, illetve a 2007-es felülvizsgálati év keretében az Adatszolgáltatások tartalmával, átláthatóságával foglalkozó Munkacsoport (Task force on Transparency) koordinálását végezte. Magyarország támogatja és szorgalmazza az átláthatóság javítását és a nemzeti exportpolitikák fokozottabb összehangolását.

KÉZI- ÉS KÖNNYŰFEGYVEREKRE VONATKOZÓ ENSZ PROGRAM⁸

Az ENSZ tagállamai 2001 júliusában egy nemzetközi konferencia keretében fogadták el a kézi- és könnyűfegyverek mindennemű illegális kereskedelmének megakadályozását és tiltását szorgalmazó ENSZ Cselekvési Programot (UN PoA)⁹. Ez a dokumentum elveket és intézkedéseket határoz meg a kézi- és könnyűfegyverek (KKF, SALW) illegális kereskedelmének megelőzésével és tiltásával, a megállapodás végrehajtásával, a nemzetközi együttműködés és támogatás-nyújtás, valamint a 2001. évi ENSZ konferenciát követő nemzetközi kézi- és könnyűfegyveres folyamat mechanizmusaival és ütemezésével kapcsolatban. Magyarország részt vesz a Cselekvési Program végrehajtásában. Hazánk évente jelentést nyújt be az ENSZ-nek a kézi- és könnyűfegyverekkel kapcsolatos aktuális jogi szabályozásról és a megelőző év KKF export–import adatokról. Hasonló adatszolgáltatást az

⁷ www.wassenaar.org

⁸ www.poa-iss.org

⁹

EBESZ Kézifegyver Dokumentum szerint az EBESZ részére is adunk. Az ENSZ és az EBESZ mellett az Európai Unió is kiemelten foglalkozik ezzel a témakörrel.

WPDU – AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSÁNAK KETTŐS FELHASZNÁLÁSÚ TERMÉKEK EXPORTELLENŐRZÉSÉVEL FOGLALKOZÓ TANÁCSI MUNKACSOPORTJA

A WPDU (Council Working Party of Dual-Use Goods) szakértői szinten felelős a kettős felhasználású termékekre vonatkozó jogalkotási feladatokért, amelynek keretében többek között megtárgyalja az Európai Bizottság által előterjesztett jogszabály tervezeteket és javaslatot tesz a vonatkozó uniós rendelet módosítására. A munkacsoport megtárgyalja és egységes módokat alakít ki a non-proliferációs rezsimekben elfogadott döntések uniós szinten történő végrehajtására, illetve az Európai Tanács részéről – szakértői szinten – elfogadja a kettős felhasználású termékek listájáról szóló módosításokat.

A Lisszaboni Szerződés hatályba lépésével az exportellenőrzésre vonatkozó jogszabályt rendes eljárás keretében fogadja el az Európai Unió, így a WPDU-nak az Európai Bizottsággal és az Európai Parlamenttel kell a különböző kérdésekben közös nevezőre jutnia.

„23. CIKK” BIZOTTSÁGI MUNKACSOPORT

A 23. cikk munkacsoport működését az Európai Bizottság koordinálja, azt a Bizottság egy képviselője elnöklí. A munkacsoport célja, hogy feltárja a tagállami végrehajtásban előforduló különbségeket, megvizsgálja az exportellenőrzési szabályok alkalmazásával kapcsolatos kérdéseket, és ezek alapján javaslatot tegyen az egységes, közös gyakorlat kialakítására, rávilágítson a jogszabályi hiányosságokra.

COARM - AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSÁNAK HAGYOMÁNYOS FEGYVEREK EXPORTELLENŐRZÉSÉVEL FOGLALKOZÓ MUNKACSOPORTJA

A COARM (Council Working Party on the Export Control of Conventional Arms) működésének alapjául az Európai Unió Tanácsa által 1998. június 8.-án elfogadott fegyverkereskedelmi Magatartási Kódexe (Kódex), majd az ebből 2008. december 8.-án jogilag kötelező érvényű dokumentumként elfogadott **2008/944/KKBP Közös Álláspont a haditechnikai eszközök exportellenőrzésének közös alapelveiről** elnevezésű dokumentum szolgál. A Hatóság és a Külügyminisztérium szakértőt delegál az EU Tanács COARM munkacsoportjába, ahol az állandó témák (nyilvános éves jelentés készítése, az EU Közös Haditechnikai Jegyzékének (EU CML) naprakésszé tétele, outreach szemináriumok szervezése harmadik országok részére) mellett az exportellenőrzés aktuális kérdései kerülnek megvitatásra (pl. exportellenőrzési politikák egyeztetése, közös vélemény formálása konfliktusos relációkkal kapcsolatosan).

A HADITECHNIKAI ESZKÖZÖK ÉS SZOLGÁLTATÁSOK KÜLKERESKEDELMÉNEK ÉS A HADIIPARI TEVÉKENYSÉG ENGEDÉLYEZÉSE

Az Európai Közösséget létrehozó Szerződés 296. cikkének b) pontja meghagyja a tagállamok azon jogát, *hogy megtegyék az alapvető biztonsági érdekeik védelme érdekében általuk szükségesnek tartott, fegyverek, lőszeres és hadianyagok előállításával vagy kereskedelmével kapcsolatos intézkedéseket.* Mindemellett az *európai uniós csatlakozással összefüggő egyes törvénymódosításokról, törvényi rendelkezések hatályon kívül helyezéséről, valamint egyes törvényi rendelkezések megállapításáról szóló 2004. évi XXIX. törvény 140. §-a* kimondja, hogy az áruk, szolgáltatások és anyagi értéket képviselő jogok kereskedelmi forgalomba történő kivitelét, behozatalát, valamint azoknak a Magyar Köztársaság területén történő átszállítását nemzetközi szerződéssel és Európai Unió általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó jogi aktusa rendelkezéseivel összhangban az Országgyűlés vagy a Kormány által alkotott jogszabály korlátozhatja. Ezen felhatalmazások alapján Magyarország nemzeti hatáskörben szabályozza a haditechnikai gyártási- szolgáltatási (hadiipari) tevékenységet és a haditechnikai eszközök és szolgáltatások kivitelének, behozatalának, transzferjének és tranzitjának, valamint a bróker tevékenység engedélyezését.

1. HADITECHNIKAI KÜLKERESKEDELMI ENGEDÉLYEZÉS

.....

ELŐZMÉNYEK

1990 előtt a haditechnikai termékek külkereskedelmének szabályozása a Minisztertanács Honvédelmi Bizottságának (MT HB) egyedi döntéseivel történt. A Varsói Szerződés tagországaival megkötött ötéves egyezmények és éves jegyzőkönyvek rögzítették az egyes technika fajták tagországok közötti forgalmának mennyiségi és érték adatait. Az engedélyeket az MT HB döntései alapján a Külkereskedelmi Minisztérium Műszaki Főosztálya adta ki. A haditechnikai külkereskedelmi forgalom megvalósítását elsősorban az erre a célra szakosodott Technika Külkereskedelmi Vállalat végezte.

A változások után, a külkereskedelem állami monopóliumának megszüntetésével összefüggésben hozott néhány átmeneti intézkedést követően született meg a *haditechnikai eszközök és szolgáltatások kiviteléről, behozataláról, illetve re-exportjáról* szóló 48/1991. (III. 27.) Korm. rendelet, amely az engedélyezés elvi és gyakorlati döntéseinek meghozatalát egy ún. Tárcaközi Bizottságra (TB) bízta. A TB tagjai a belügyminiszter, a honvédelmi miniszter, a külügyminiszter, a nemzetközi gazdasági kapcsolatok minisztere, valamint a nemzetbiztonsági ügyekért felelős tárca nélküli miniszter, illetve az általuk kijelölt személyek voltak. A döntéshozók körébe később bevonták az ipari, majd a pénzügyi tárca képviselőjét is.

1995 januárjától a szabályozás korszerűsítésének köszönhetően az engedélyezés elvi-politikai irányítása és a döntéshozatal elkülönült. A viszonylati irányelvek kialakítása az illetékes politikai államtitkárokból álló magasabb szintű Haditechnikai Tárcaközi Bizottság (HTB) feladata lett. A konkrét engedélyek elbírálásával kapcsolatos döntéseket pedig az illetékes tárcák főosztályvezetőiből álló Haditechnikai Operatív Bizottsága (HOB) hozta meg. A HTB elnökét a miniszterelnök, titkárát a külügyminiszter egyetértésével az ipari és kereskedelmi miniszter nevezte ki. A HOB elnöke az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium helyettes államtitkára volt.

Az Európai Unió csatlakozásunkat megelőzően más tagállamokkal folytatott konzultációk alapján került kialakítása az új engedélyezési eljárás, amely megőrizte a korábbi szabályozás lényegi elemeit.

JOGSZABÁLYI KÖRNYEZET

2011. december 31-ig a **haditechnikai eszközök és szolgáltatások kivitele, behozatala, transzfere¹⁰ és tranzitja engedélyezését** a 16/2004. (II.6.) Korm. rendelet (Korm. rendelet) szabályozta, a tárgyévről szóló jelentés ezen Korm. rendelet előírásai alapján készült. 2012. január 1.-től a haditechnikai eszközök és szolgáltatások kivitelének, behozatalának, transzferének és tranzitjának engedélyezéséről, valamint a vállalkozások tanúsításáról szóló 160/2011 (VIII.18.) Korm. rendelet lépett életbe. Az engedélyezéssel összefüggő hatósági feladatokat a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal (a továbbiakban: Hivatal) Haditechnikai és Exportellenőrzési Hatósága (a továbbiakban: Hatóság) látja el. Az engedélyezési rendszer három lépcsős folyamat, amely az alábbiak szerinti, szigorú sorrendet követi:

- Tevékenységi engedély: a kereskedők regisztrációja, jogosultság megszerzése a tevékenység megkezdésére.
- Tárgyalási engedély: a már regisztrált cégek az engedély birtokában köthetik meg a szerződést a külföldi cégekkel
- Forgalmi engedély: a szerződés teljesítéséhez, az eszköz országhatáron történő átlépéséhez szükséges dokumentum.

Ahogy korábban leírtuk a haditechnikai eszközök külkereskedelmének engedélyezése **nem EU harmonizált** terület, hanem a tagállamok nemzeti hatáskörében hozott jogi szabályozás alapján történik, de a Korm. rendelet érvényesíti a közös kül- és biztonságpolitika irányelveit:

Magyarország egyike volt azon tagállamoknak, amelyek először alkalmazták jogszabályukban az Európai Unió által 1998. június 8-án elfogadott, a hagyományos fegyverek exportjára vonatkozó **Magatartási Kódexet**, amely így a kérelmek jóváhagyásának egyik kritériumává vált. A „Kódexből” időközben minden tagállamra egyaránt érvényes, jogilag kötelező dokumentum készült: a Tanács 2008. december 8-án elfogadta a *katonai technológia és felszerelések kivitelének ellenőrzésére vonatkozó közös szabályok meghatározásáról* szóló 2008/944/KKBP Közös Álláspontot.

A Hatóság **„Közös haditechnikai terméklista”** (CML) alapján végzi engedélyező és ellenőrző tevékenységét, azzal az eltéréssel, hogy a magyar szabályozás (Korm. rendelet) *további négy fejezettel* egészíti ki a CML 22 fejezetből álló jegyzékét. A magyar szabályozás hatálya alá vonta a **kifejezetten katonai célú felszereléseket, szolgáltatásokat**, továbbá a **kényszerítő- és a bünfelderítő-**, valamint a **titkosszolgálati eszközöket** is. Az engedélyköteles haditechnikai eszközök és szolgáltatások listáját a Kom. rendelet I. melléklete tartalmazza az alábbiak szerint:

I. fejezet	Sima csövű fegyverek 20 mm-nél kisebb kaliberrel, más kézifegyverek és automata fegyverek 12,7 mm (0,50 hüvelyk/inch) vagy kisebb kaliberrel és tartozékok és a kifejezetten azokhoz tervezett részek
II. fejezet	20 mm és ennél nagyobb kaliberű sima csövű fegyverek, más fegyverek és fegyverzetek 12, 7 mm-nél (0, 50 hüvelyk/inch) nagyobb kaliberrel, tűzvetők és tartozékok, és az azokhoz tervezett különleges részek
III. fejezet	Lőszer és mechanikus gyújtószerkezetek, és azok azokhoz tervezett különleges részek
IV. fejezet	Bombák, torpedók, nem irányított és irányított rakéták, más robbanó eszközök és töltetek, valamint a hozzájuk tartozó eszközök és részek a következő felsorolás szerint, amelyeket kifejezetten katonai felhasználásra terveztek, és kifejezetten azokhoz tervezett alkatrészek

¹⁰ Európai Unión belüli szállítás.

V. fejezet	Tűzvezető, és kapcsolódó készségi és riasztó eszközök, kapcsolódó rendszerek, ellenőrző, illesztő és ellentevékenység berendezései a következők szerint, amelyeket kifejezetten katonai célra terveztek, és a kifejezetten azokhoz tervezett részegységek és szerelvények
VI. fejezet	Szárazföldi járművek és részegységeik
VII. fejezet	Vegyí, vagy biológiai mérgező anyagok, könnygázok, radioaktív anyagok, kapcsolódó berendezések, összetevők, anyagok és technológiák
VIII. fejezet	"Energiahordozó anyagok", és kapcsolódó összetevők
IX. fejezet	Kifejezetten katonai használatra tervezett vízi járművek, különleges tengerészeti berendezések és tartozékok, és azok alkatrészei
X. fejezet	Repülőgép, személyzet nélküli légi-jármű, repülőgép-hajtómű (motor) és repülőgép-részegység, hozzátartozó berendezések és alkatrészek, amelyeket kifejezetten katonai használatra terveztek, vagy módosítottak
XI. fejezet	Kifejezetten katonai célra tervezett elektronikai berendezések, valamint kifejezetten ezekhez tervezett alkatrészek
XII. fejezet	Nagy sebességű, kinetikai energiájú fegyverrendszerek és kapcsolódó eszközök a következők szerint és az azokhoz tervezett különleges részegységek
XIII. fejezet	Páncélozott, vagy védőberendezések és szerkezetek, valamint anyagok
XIV. fejezet	Kifejezetten katonai kiképzési, vagy hadgyakorlat forgatókönyvi szimulációs célú berendezések, gyakorló (szimulátor) berendezések bármilyen tűzfegyver és fegyverzet használata begyakorlására, amelyek az I. vagy II. fejezetek szerint kerülnek engedélyezésre, és kifejezetten azokhoz tervezett elemek / alkatrészek és szerelvények
XV. fejezet	Kifejezetten katonai használatra tervezett képletapogató (képalkotó / imaging), vagy ezeket zavaró berendezések és kifejezetten ezekhez tervezett elemek / alkatrészek
XVI. fejezet	Kovácsolt, sajtolt és más félkész gyártmányok, amelyek felhasználását engedélyezés alá vont termékekben lehet azonosítani az anyagösszetétel, geometriai méret, vagy alkalmazás alapján, és amelyeket kifejezetten az I. – IV., VI., IX., X., XII. vagy XIX. fejezetek alapján engedélyköteles termék részére terveztek
XVII. fejezet	Különféle berendezések, anyagok és könyvtárak (adatbázisok), a következők szerint, és a kifejezetten azokhoz tervezett elemek / alkatrészek / részegységek
XVIII. fejezet	Gyártóberendezések a jelen Jegyzékben felsorolt termékek előállításához/gyártásához
XIX. fejezet	Irányított energiát kibocsátó fegyverrendszerek (DEW), kapcsolódó berendezések, vagy ellentevékenység eszközei, és kísérleti modellek és a kifejezetten azokhoz tervezett fődarabok / részegységek / alkatrészek
XX. fejezet	Kriogén és szupravezető berendezések az alábbiak szerint, valamint kifejezetten hozzájuk tervezett elemek/alkatrészek és szerelvények
XXI. fejezet	„Szoftver”
XXII. fejezet	“Technológia”
XXIII. fejezet	Kifejezetten katonai célú felszerelések
XXIV. fejezet	Kifejezetten katonai célú szolgáltatások
XXV. fejezet	Kényszerítő és büntető eszközök
XXVI. fejezet	Titkosszolgálati eszközök

A Korm. rendelet magába foglalja a *tranzit szállítmányokra* vonatkozó szabályozást is, mivel a haditechnikai eszközök Magyarországon történő átszállítása szintén engedélyköteles.

Fontos kiemelni, hogy a bróker tevékenység és a **bróker ügyletek** is engedélyezés alá esnek. Ide tartozik minden olyan tevékenység, amely során egy vállalkozás haditechnikai eszköz és szolgáltatás két, vagy több ország vállalkozásai között történő adásvétele céljából végez, ideértve az üzlet megszervezését, a szerződő felek közötti közvetítést, az üzleti lehetőség jelzését a vevő, vagy az eladó részére, valamint a saját jogon történő vételt és eladást.

A Korm. rendelet meghatározza továbbá az *egyes, a halálbüntetés, a kínzás vagy más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés során alkalmazható áruk kereskedelméről* szóló, 2005. június 27-i 1236/2005/EK tanácsi rendelet végrehajtásához szükséges rendelkezéseket.

AZ ELBÍRÁLÁS FOLYAMATA

Korábban említettük, hogy az engedélyezés folyamata több szintű. Amennyiben egy cég, egyéni vállalkozó, vagy költségvetési szerv haditechnikai termékkel kíván külkereskedelmi tevékenységet végezni, meg kell szereznie a vonatkozó *haditechnikai külkereskedelmi tevékenységi engedélyt*.

Tevékenységi engedély lehet valamennyi termékre, viszonylatra, ügyletre kiterjedő (teljes) vagy csak meghatározott termékre, viszonylatra, ügyletre kiterjedő (részleges). A tevékenységi engedély beszerzéséig a cég haditechnikai eszköz kivitelével, behozatalával, transzferjével, tranzitjával, szolgáltatás nyújtásával és igénybevitelével kapcsolatban előkészítő tevékenységet (piackutatás, ajánlattétel, előkészítő tárgyalások stb.) nem végezhet. A tevékenységi engedély maximum 24 hónapra adható ki, amely hosszabbítható.

Haditechnikai eszköz kivitelére és behozatalára, kiszállítására és beérkezésére, valamint szolgáltatás nyújtására és igénybevitelére vonatkozó szerződés csak *tárgyalási engedély* birtokában készíthető elő, amelyre vonatkozó kérelem csak tevékenységi engedély birtokában nyújtható be. A tárgyalási engedély egy adott partnerre és meghatározott termékekre vonatkozik, amely 12 hónapra adható ki. Tartós termelési, illetve értékesítési kapcsolat esetén a külföldi vállalkozásra keretengedély adható ki, amely 24 hónapra szól.

Haditechnikai eszköz kivitelére, behozatalára, transzferjére, szolgáltatás nyújtására és igénybevitelére vonatkozó szerződés csak *forgalmi engedély (export vagy import engedély)* birtokában teljesíthető. Forgalmi engedélyezési eljárás csak érvényes tárgyalási engedély birtokában indítható. A forgalmi engedély meghatározott termékre, mennyiségre és értékre szól, 12 hónapig érvényes, de egy alkalommal hosszabbítható. Több évre szóló szerződés esetén két évre is kiadható. Kivitel, kiszállítás esetén a kérelemhez csatolni kell az importőr ország beviteli engedélyének másolatát, illetve az u.n. Nemzetközi Importigazolást (International Import Certificate, IIC)¹¹, valamint a vevő Végfelhasználói Nyilatkozatát (End User Certificate, EUC)¹². A Hatóság export esetén Szállítási Tanúsítványt (Delivery Verification Certificate, DVC)¹³ kérhet. A Hatóság a mellékelt dokumentumok alapján vizsgálja a szállítás és a végfelhasználás jogszerűségét. Behozatal, transzfer esetén a belföldi végfelhasználó nyilatkozta szükséges. Az exportőr ország hatóságának igénye esetén a Hatóság IIC-t, EUC-t, vagy DVC-t állíthat ki.

A szállításokról az engedélyes göngyöltett havi adatszolgáltatást küld a Hivatalnak.

A Hatóság az engedélyezési eljárásai során konzultál a Külügyminisztérium, a Nemzetgazdasági Minisztérium, a Honvédelmi Minisztérium, a Belügyminisztérium, valamint a polgári és katonai titkosszolgálatok szakértőivel.

A Korm. rendelet szerint nem engedélyezhető haditechnikai eszköz kivitele, tranzitja és szolgáltatás nyújtása:

- fegyveres konfliktusban álló országokba,
- olyan országokba, ahol a nemzetközi békét és biztonságot fenyegető konfliktus bekövetkezése várható, és a konfliktus alapjául szolgáló viszály békés, tárgyalásos megoldására az ENSZ Biztonsági Tanács, az Európai Unió Tanácsa vagy az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet az érintett feleket határozatban szólította fel, vagy fegyverek szállításának és a haditechnikai szolgáltatások, illetve az ahhoz kapcsolódó képzés tilalmát rendelte el,¹⁴ (a 2011-ben érvényes fegyverembargók listáját az 1. számú melléklet tartalmazza)
- abban az esetben, ha az ügylet ellentétes a "Kódexben" felsorolt alapelvekkel.

¹¹ Az exportőr ország kérésére a importőr/vevő ország Nemzetközi Importigazolást állít ki, amely az importőr/vevő ország illetékes hatóságának nyilatkozata arról, hogy a importált eszközök, vagy technológiák a megadott értékben kerülnek beszállításra a megjelölt végfelhasználási célból és azok továbbértékesítésre az importőr ország illetékes hatóságának tudta nélkül. Az IIC 6 hónapig érvényes.

¹² Az exportőr ország kérésére a végfelhasználó, vagy a végfelhasználó országának nyilatkozata, arról hogy a megvett eszközök a végfelhasználó országában a megjelölt céllal kerülnek felhasználásra. Az áru nukleáris, biológiai, illetve vegyi fegyverek fejlesztésére, gyártására és használatára, vagy ilyen fegyverek célba juttatására szolgáló eszköz részeként nem kerül felhasználásra. Tartalmazhat re-export tilalmat, illetve egy nyilatkozatot arról, hogy nem kerül továbbértékesítésre az eredeti exportőr ország hozzájárulása nélkül.

¹³ A vevő/végfelhasználó ország igazolása arról hogy ki/beszállított eszközök a vevő/végfelhasználó ország vámterületére érkezett.

¹⁴ Az MKEH honlapján a http://mkeh.gov.hu/haditechnika/nemzeti/haditechnika_kulkereskedelem címen, a „Fegyverembargók Listája” pont alatt nyomon követheti az érvényes embargókat.

Az EU országok által 1998-ban elfogadott "Kódexet" a *Tanács 2008/944/ KKBP Közös Álláspontja (2008. december 8.) a katonai technológia és felszerelések kivitelének ellenőrzésére vonatkozó közös szabályok meghatározásáról* jogi aktus tette kötelezővé minden tagállam számára. A Közös Álláspont nyolc kritériumpontban határozza meg azokat az elveket, amely alapján az illetékes exportellenőrzési hatóságoknak mérlegelni szükséges egy-egy kivitel engedélyezését. Az exportra vonatkozó kérelmek elbírálása során meg kell vizsgálni, hogy

- ✓ a szállítás megfelel-e a nemzetközi egyezmények és non-proliferációs rezsimek előírásainak, nem ellentétes-e az ENSZ, EU, vagy EBESZ szankcióival; a tranzakció bármilyen módon hozzájárulhat-e a tömegpusztító fegyver, vagy ilyen fegyvert célba juttató eszköz kifejlesztéséhez;
- ✓ milyen a rendeltetési ország viszonya a nemzetközi emberi jogi okmányokban megállapított alapelvekhez;
- ✓ milyen a rendeltetés ország a fennálló feszültségből, vagy fegyveres konfliktusból fakadó belső helyzete;
- ✓ a szállítás veszélyezteti-e a regionális békét és stabilitást;
- ✓ veszélyezteti-e a szállítás saját baráti és szövetséges országaink nemzetbiztonságát;
- ✓ milyen a vásárló ország nemzetközi közösséggel szemben tanúsított magatartása, különös tekintettel a terrorizmushoz való viszonyára, a szövetségesi rendszerére és a nemzetközi jog tiszteletben tartására;
- ✓ felmerül-e annak a kockázata, hogy a kiszállított eszköz, vagy technológia eltérítésre vagy továbbértékesítésre kerül;
- ✓ a kiszállítandó katonai eszköz, vagy technológia és a fogadó ország műszaki és gazdasági adottságai összhangban vannak-e, vagy sem.

Amennyiben a fenti kritériumok alapján bármely export kockázatosnak bizonyul, a kérelem elutasításra kerül. A tagállamok az elutasításokról értesítik egymást. A „Kódex” kritériumpontjait a Korm. rendelet II. melléklete tartalmazza.

A Korm. rendelet meghatározza az egyes, a halálbüntetés, a kínzás vagy más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés során alkalmazható áruk kereskedelméről szóló, 2005. június 27-i 1236/2005/EK tanácsi rendelet (EK rendelet) végrehajtásához szükséges rendelkezéseket. Az EK rendelet III. mellékletében engedélyhez kötött eszközöket (emberek fogva tartására szolgáló bilincsek, önvédelmi célokra szolgáló anyagok, zendülések megfékezésére szolgáló elektromos sokkoló eszközök stb.) a Korm. rendelet XXV. fejezete (kényszerítő és bünfelderítő eszközök) magába foglalja, így ugyanolyan engedélyezési eljárás alá esnek, mint a katonai eszközök. Az EK rendelet azonban az alábbi eszközök exportját és importját tiltja:

- akasztófák, nyaktilók;
- emberek kivégzésére szolgáló villamosszékek;
- emberek kivégzésére szolgáló kamrák; automatikus fecskendőrendszerek;
- 10 000 V-ot meghaladó teljesítményű elektromos sokkoló szíjak.

A tilalom nem vonatkozik a múzeumi célra történő végfelhasználásra.

A tranzitszállítások esetében ugyanazokat az eljárási szabályokat kell figyelembe venni, mint az export engedélyek (kiviteli/kiszállítási forgalmi engedélyek) esetében. Az engedélyezés során minden esetben a kérelmezőnek be kell nyújtania az eredeti szállító exportengedélyének és a célország beviteli engedélyének fénymásolatát, valamint a Magyarországról történő kilépési irányban a szomszédos ország tranzit engedélyét is. A tranzitengedély haditechnikai eszközök, éles lőszerek, robbanóanyagok és más veszélyes áruk esetében a tranzitútvonal teljes hosszára (a belépési ponttól a kilépési pontig) fegyveres biztonsági kíséretet ír elő.

Nem szükséges engedély a NATO vagy más, az Országgyűlés vagy a Kormány által jóváhagyott csapatmozgás, továbbá a hatályos nemzetközi szerződésekben kifejezetten engedélyezett kötelezettségek keretében történő átszállítások esetén.

A rendeletben előírt feltételek betartását a Hivatal és a vámhatóság jogosult ellenőrizni.

2. A HADIIPARI GYÁRTÁSI ÉS SZOLGÁLTATÁSI TEVÉKENYSÉG ENGEDÉLYEZÉSE

.....

A haditechnikai termékek gyártásának és a haditechnikai szolgáltatások nyújtásának engedélyezéséről szóló 2005. évi CIX. törvény (Httv.) értelmében a Magyar Köztársaság területén hadiipari tevékenység végzéséhez engedély szükséges. Az engedélyköteles termékek és szolgáltatások körét a törvény melléklete tartalmazza, amely megegyezik a haditechnikai külkereskedelmet szabályozó Korm. rendelet mellékletével.

AZ ELBÍRÁLÁS FOLYAMATA

Hadiipari tevékenység abban az esetben engedélyezhető, ha

- a tevékenység nem ellentétes a Magyar Köztársaság nemzetközi kötelezettségeivel,
- a kérelmező vagy valamely felelős vezetője rendelkezik a termék gyártásához vagy a szolgáltatás nyújtásához szükséges - külön jogszabályban megjelölt - szakirányú végzettséggel és gyakorlattal,
- a kérelmező rendelkezik olyan székhellyel (telephellyel) és eszközökkel, melyek műszakilag alkalmassá teszik a kérelmezett tevékenység végzésére, azok biztonságtechnikailag alkalmasak a haditechnikai termék biztonságos mozgatására, szállítására, tárolására és őrzésére,
- a kérelmező felelős vezetője rendelkezik a külön jogszabály szerinti nemzetbiztonsági ellenőrzéssel,
- a tervezett gyártáshoz vagy a szolgáltatás nyújtásához kapcsolódó munkakörben alkalmazottak megfelelnek a Httv. 5. §-ban meghatározott követelményeknek,
- a kérelmező vállalja, hogy a külön jogszabályban előírt termékekről nyilvántartást vezet, illetve arról adatot szolgáltat.

A Hatóság az engedélyezési eljárásai során konzultál a Nemzetgazdasági Minisztérium, a Honvédelmi Minisztérium, a Belügyminisztérium, valamint a polgári és katonai titkosszolgálatok szakértőivel.

JELÖLÉS, NYILVÁNTARTÁS, ADATSZOLGÁLTATÁS

A haditechnikai termékek jelöléséről, valamint a haditechnikai termékek és szolgáltatások nyilvántartásáról szóló 32/2007. (III. 19.) GKM rendelet értelmében a haditechnikai termékeket jelölni kell, valamint a gyártott vagy importált termékekről nyilvántartást kell vezetni. A vezetett nyilvántartásból évente adatot kell szolgáltatni a Hatóság részére. Az előírások célja, hogy a Magyar Köztársaság területén gyártott, illetve beérkezett vagy behozott haditechnikai termék nyomon követhető legyen.

Igy az adott eszköz:

- a jelölés révén egyedileg azonosítható,
- a nyilvántartás alapján a sorsa folyamatosan, visszamenőlegesen is megállapítható,
- az adatszolgáltatás alapján az egyes termékfajták mennyiségéről és azok birtokosáról az illetékes hatóságnál információ keletkezik.

3. A KETTŐS FELHASZNÁLÁSÚ TERMÉKEK KÜLKERESKEDELMI ENGEDÉLYEZÉSE

A kettős felhasználású termékek exportjának ellenőrzése az Európai Unió Közös Kereskedelem Politikája alá tartozik, attól függetlenül, hogy lényegesen érinti a Közös Kül- és Biztonságpolitikát is. A területet a kettős felhasználású termékek kivitelére, transzferjére, brókertevékenységére és tranzitjára vonatkozó közösségi ellenőrzési rendszer kialakításáról szóló 428/2009/EK tanácsi rendelet (a továbbiakban: tanácsi rendelet) közvetlenül alkalmazandó rendelete szabályozza. A tanácsi rendelet 3. cikkének (1) bekezdése értelmében az I. mellékletében felsorolt termékek kivitele engedélyköteles. Az uniós termékellenőrzési lista egységes szerkezetbe foglalja a négy meghatározó exportellenőrzési rezsim (WA, NSG, AG, MTCR), illetve a Vegyifegyver Tilalmi Egyezmény által ellenőrzött termékek ellenőrzési listáját és több mint 3000 terméket tartalmaz. Bizonyos feltételek fennállta esetén engedélyezés alá vonhatók olyan ügyletek is, amelyek során nem-listás termékkel folytatnak a rendeletben meghatározott tevékenységet (3. cikk (2) bekezdése). Bár a kettős felhasználású termékek számára is biztosított a termékek szabad áramlása az Unió vámterületén belül, kivételt képez ez alól a tanácsi rendelet IV. mellékletében felsorolt – különösen érzékenynek tekintett – termékek transzferje, amely szintén engedélyköteles.

2010. év végén megjelent a 320/2010. (XII.27.) Korm. rendelet a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatalról, amely a Hivatalt jelöli meg külkereskedelmi államigazgatási hatóságként. A jogszabály alapján a Hivatal feladatkörében – többek között – eljár a kettős felhasználású termékek export-, transzfer-, brókerügyleti és tranzitengedélyeivel kapcsolatos ügyekben, ellenőrzi e termékek Európai Unión kívüli harmadik országból Magyarországra történő behozatalát és kiadja a Nemzetközi Importigazolást, lefolytatja a nemzetközi kötelezettségekkel kapcsolatos konzultációkat, ellátja a nemzetközi egyezmények hazai végrehajtásából adódó feladatokat, továbbá eljár a nemzetközi kereskedelmi szankciókban elrendelt nem kettős felhasználású termékek exportengedélyezésével kapcsolatos ügyekben is. A Hivatal keretein belül az exportellenőrzési tevékenységért a **Haditechnikai és Exportellenőrzési Hatóság, Exportellenőrzési Osztály** a felelős szervezet.

A kettős felhasználású termékek hazai külkereskedelmi forgalmának jogi szabályozása területén lényeges változások következtek be. A kettős felhasználású termékek és technológiák külkereskedelmi forgalmának engedélyezéséről szóló 50/2004. (III.23.) Korm. rendelet előírásai helyébe életbe lépett a **13/2011. (II.22.) Korm. rendelet**, ami részletesen újraszabályozta a szóban forgó tevékenységi kört, mint az exportellenőrzés feladatait, beleértve az egyedi export engedély, a globális exportengedély, a nemzeti általános export engedély, a brókerügyleti engedély, az Európai Unión belüli transzfer – és hazánkon áthaladó tranzit szállítások engedélyezésének feltételeit is. A szóban forgó hazai jogszabályi változtatásokra azért is volt szükség, mert az Európai Unió 428/2009/EK tanácsi rendeletét átdolgozták (melynek munkájában a hatóság is részt vett), így szükségessé vált az összhang megteremtése.

A kettős felhasználású termékek külkereskedelmi forgalmának engedélyezéséről szóló 13/2011. (II. 22.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 3. §-a szerint csak az folytathat a Rendelet hatálya alá tartozó tevékenységet, akit a Hatóság nyilvántartásba vett. A nyilvántartás részletes feltételeit a Rendelet tartalmazza, a hiánytalanul benyújtott nyilvántartásba vételi kérelem benyújtásával egyidejűleg a Hatóság engedélykérelmet is befogad.

A kiviteli engedélyeknek jelenleg három típusa van hatályban Magyarországon:

- **Egyedi Exportengedély:** adott exportőrt jogosítja fel egy vagy több termék kivitelére egy címzett, egy végfelhasználó részére.
- **Globális Exportengedély:** adott exportőrt jogosítja fel egy vagy több termék(csoport) kivitelére egy vagy több címzett országba vagy több meghatározott címzett, végfelhasználó részére.
- **Európai Unió Általános Exportengedély:** Magyarországról történő kivitel esetén a Magyarországon székhellyel rendelkező exportőrt jogosítja fel az abban meghatározott egy vagy több termék(csoport) kivitelére az abban meghatározott rendeltetési országokba és feltételekkel.

Az ügyfél Egyedi vagy Globális Exportengedély kiadását kérheti. Globális vagy Általános Exportengedély használata esetén az ügyfél éves adatszolgáltatásra, nyilatkozattételre köteles az adott engedély alapján kiszállított termékekről.

Tömegpusztító fegyverekkel, vagy azok hordozó eszközével kapcsolatos végfelhasználás, vagy embargós relációban tervezett katonai végfelhasználás (gyanúja) esetén a tanácsi rendelet I. mellékletében nem listázott kettős felhasználású termék kivitele is engedélykötelessé válhat. Ilyenkor a Hatóság – az érintett társhatóságokkal egyeztetve – az ügy összes körülményének figyelembevételével dönt a termék ellenőrzés alá vonásáról, illetve – az engedélyezési eljárás lefolytatását követően – az engedély kiadásáról vagy elutasításáról. Az ügyfelek állásfoglalást kérhetnek a Hatóságtól arra vonatkozóan, hogy egy adott ügylet engedélyköteles-e vagy sem.

Az egyedi exportengedély kiadása iránt benyújtott kérelmekhez minden esetben csatolni kell a termékleírást és a címzett, vagy a végfelhasználó által hitelesített Végfelhasználói Nyilatkozatot. Globális exportengedély iránti kérelem esetén a Végfelhasználói Nyilatkozat helyett az exportőr cégjegyzésre jogosult személyének nyilatkozatát kell csatolni, amelyben kötelezettséget vállal arra, hogy az adott terméket semmilyen tiltott célra nem használja fel, az engedélyt kizárólag az abban foglalt termékekre és rendeltetési országokra használja fel, illetve hogy a kiadott globális exportengedély számát és hatályossági dátumát feltünteti a vonatkozó kiszállítási okmányokon. További előírás globális exportengedély esetén, hogy az exportőr a szerződéskötéskor, vagy annak visszaigazolásakor köteles bekérni a külföldi partner által hitelesített Végfelhasználói Nyilatkozatot.

A Hatóság a fentiekén kívül egyéb dokumentumok benyújtását is kérheti az ügyféltől. Az exportengedély iránti kérelmet a Hatóság minden esetben a Külügyminisztérium, - nukleáris és nukleáris kettős felhasználású termékek esetében az Országos Atomenergia Hivatal - állásfoglalása alapján bírálja el, szükség esetén azonban más társhatóságokat is megkeres.

A kettős felhasználású termékek behozatala nem engedélyköteles, azonban az Európai Unió vámterületén kívülről a tanácsi rendelet I. mellékletének 0. kategóriájában szereplő és a Vegyifegyver Tilalmi Egyezmény hatálya alá tartozó termékek csak Nemzetközi Importigazolás birtokában hozhatók be Magyarországra. Továbbá a Hatóság kérelemre kiadhat Nemzetközi Importigazolást, ha azt az exportőr szerinti országja igényli.

A Hatóság hajtja végre továbbá a nem kettős felhasználású termékek exportengedélyezését is, amennyiben az erre vonatkozó kötelezettséget valamilyen nemzetközi kereskedelmi szankciós rendelkezés tartalmazza. Az egyre komplexebb kereskedelmi szankciók miatt a Hatóság megkeresésre ellenőrzi a tervezett kiviteli ügyleteket, és hivatalos állásfoglalások formájában dönt azok megengedhetőségéről, elősegítve ezzel az ügyfelek döntéseit, egyben igazolva azokat más hatóságok és szervek eljárásai, intézkedései előtt.

4. A BIOLÓGIAI ÉS TOXIN FEGYVER TILALMI EGYEZMÉNY ÉS A VEGYIFEGYVER TILALMI EGYEZMÉNY HAZAI VÉGREHAJTÁSÁVAL KAPCSOLATOS TEVÉKENYSÉGEK

Az Exportellenőrzési Osztály látja el fentiek mellett a Biológiai és Toxin Fegyver Tilalmi Egyezmény és a Vegyifegyver Tilalmi Egyezmény hazai végrehajtásával kapcsolatos tevékenységeket.

A bakteriológiai (biológiai) és toxin-fegyverek kifejlesztésének, előállításának és tárolásának megtiltásáról és e fegyverek megsemmisítéséről szóló, az ENSZ XXVI. ülészakán, 1971. december 10-én elfogadott egyezmény kihirdetése Magyarországon az 1975. évi 11. törvényerejű rendelettel 1975. március 26-i a hatályba lépéssel történt meg. Annak ellenére, hogy a végrehajtásra vonatkozó jogszabály(ok) elkészítése eddig elmaradt (Korm. rendeletben történő szabályozás 2012. évben várható.), az Egyezményből hazánkra háruló kötelezettségek teljesítése megvalósult. Ilyenek az Egyezmény, illetve az Egyezmény Résztes Államai által – az Egyezménnyel kapcsolatos rendszeres felülvizsgálati konferenciákon - elfogadott döntések, amelyek közvetlenül a Résztes Államokra nézve fogalmaznak meg kötelezettségeket, például az éves nemzeti bizalomerősítő jelentések összeállításának kötelmét.

A vegyifegyverek kifejlesztésének, gyártásának, felhalmozásának és használatának tilalmáról, valamint megsemmisítéséről szóló egyezményt Magyarországon az 1997. évi CIV. törvény hirdette ki, míg a végrehajtás a 212/1998. (XII. 24.) Korm. rendeletben került szabályozásra. Kijelölt Nemzeti Hatósággént az Exportellenőrzési Osztály feladatát képezi ezen jogszabályok alapján a Vegyifegyver Tilalmi Egyezmény nemzeti végrehajtásának felügyelete, illetve az ezzel kapcsolatos feladatok koordinációja, valamint a Korm. rendeletben foglalt előírások betartásának ellenőrzése.

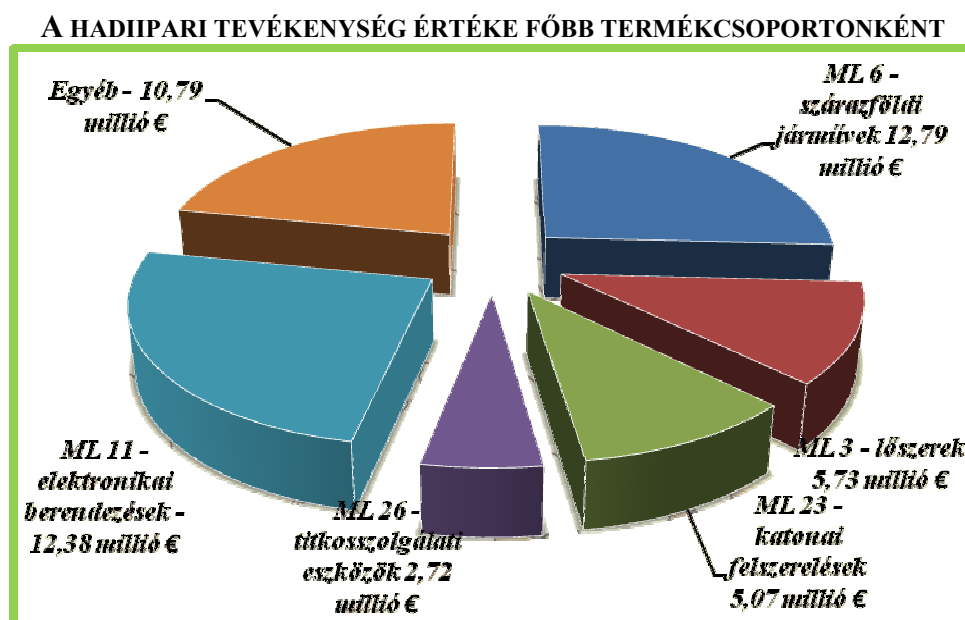
2011-ben az Osztály - a hazai vegyipari cégek nyilatkozatai alapján - az Egyezmény előírásainak megfelelően két alkalommal készített jelentést a hazánkban folytatott ellenőrzött vegyipari tevékenységről. A hágai székhelyű Vegyifegyver Tilalmi Szervezet az Egyezmény alapján jogosult alkalomszerűen ellenőrizni a Részes Államok által megküldött jelentések valóságát. Ebből a célból 2011-ben két nemzetközi ellenőri csoport érkezett Magyarországra, és összesen három vegyipari cégnél tartottak ellenőrzést. Az Egyezmény előírásainak megfelelően az ilyen ellenőrzések hazai szervezése, lebonyolításának elősegítése, valamint az ellenőrzés során az ellenőrzött fél jogainak képviselete az adott Nemzeti Hatóság feladatát képezi. Az ellenőrzésekről készített jelentéseikben a nemzetközi ellenőri csoportok megállapították, hogy az Exportellenőrzési Osztály által készített nemzeti jelentések minden esetben helytállóak voltak és teljesítették az Egyezmény által előírt kötelezettségeket. Kiemelték továbbá az Exportellenőrzési Osztály munkatársainak felkészültségét és magas szintű együttműködését.

A fenti egyezményekkel kapcsolatos kötelezettségek ellátása szervesen összefügg az exportellenőrzési tevékenységgel, mivel az említett leszerelési és nonproliferációs egyezmények által ellenőrzött termékek megtalálhatóak más exportellenőrzési rezsimek terméklistáin, ezáltal az összes exportellenőrzési rezsimek listáit egyesítő és közvetlenül végrehajtandó uniós exportellenőrzési listán is. Az eltérő szabályozások harmonizációjának megteremtése ugyancsak az Exportellenőrzési Osztály feladata, amelyet olyan módon kell elérnie, hogy az a gazdálkodó szervezeteknek minél kisebb adminisztrációs terhet jelentsen.

1. JELENTÉS A HAZAI CÉGEK 2011. ÉVI HADITECHNIKAI TERMÉKEK KÜLKERESKEDELMI FORGALMÁRÓL, VALAMINT A HADIIPARI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

2011 során 168 vállalkozás rendelkezett haditechnikai külkereskedelmi tevékenységi engedéllyel (regisztrációval) és 492¹⁵ hadiipari tevékenységi engedéllyel.

Az engedélyezés körébe tartozó **gyártás és szolgáltatás** együttes értéke **2011-ben 42,48 millió €-t (14,84 milliárd forintot)** tett ki, amely 31%-kal kevesebb, mint 2010-ben. A védelmi ipari termékek értékesítésében és fejlesztésében foglalkoztatottak létszáma a 2011. év során 1 497 fő¹⁶, 154 dolgozóval kevesebb, mint korábban (lásd I. ábra).

I. ÁBRA

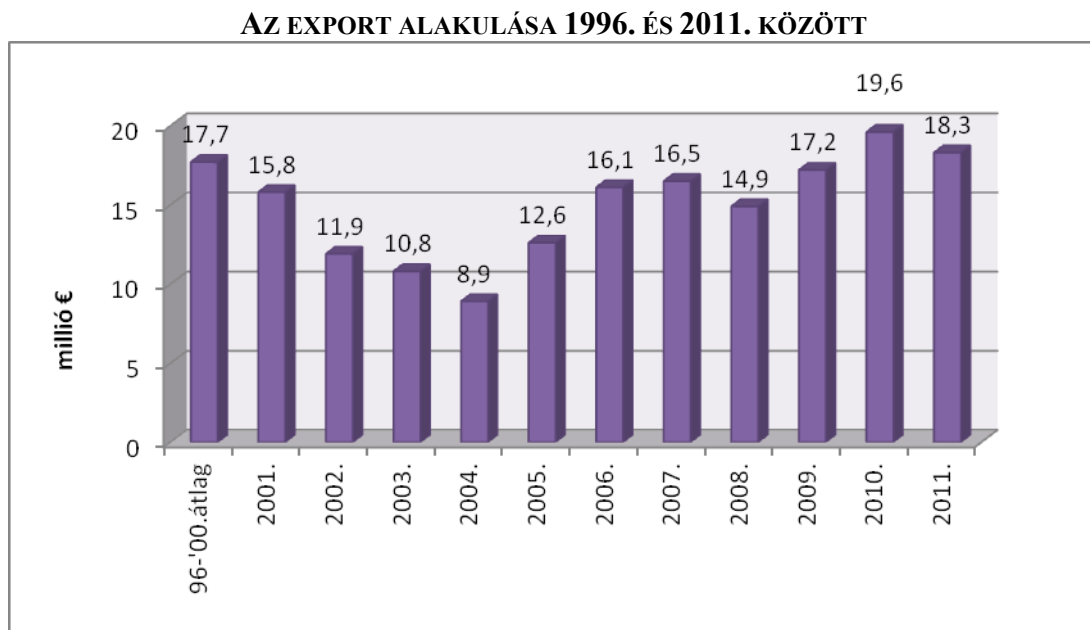
Hazai gyártásból a Magyar Honvédség elsősorban löszereket, pirotechnikai termékeket, szárazföldi járműveket, felépítményeket és tartozékokat, radartechnikai, kommunikáció- és híradástechnikai berendezéseket, szoftvereket, speciális biztonsági rendszereket, vegyi mentesítő- és védő-készleteket, sugárszintmérőket, áramellátó berendezéseket, valamint ruházati- és védőfelszereléseket szerzett be. Továbbá jelentős volt a hatástalanítási szolgáltatás megrendelése. A rendvédelmi szervek és a nemzetbiztonsági szolgálatok hazai beszerzései elektronikai rendszerek fejlesztésére/javítására, lövészfegyverek löszereire, pirotechnikai eszközökre, szoftverekre, híradó eszközökre, ruházati és védőfelszerelésekre, kényszerítő-, valamint titkosszolgálati eszközökre terjedtek ki.

¹⁵ Jelenleg a sport- és vadászfegyver kis- és nagykereskedők is az engedélyesek közé tartoznak

¹⁶ Forrás: Cégek adatszolgáltatása

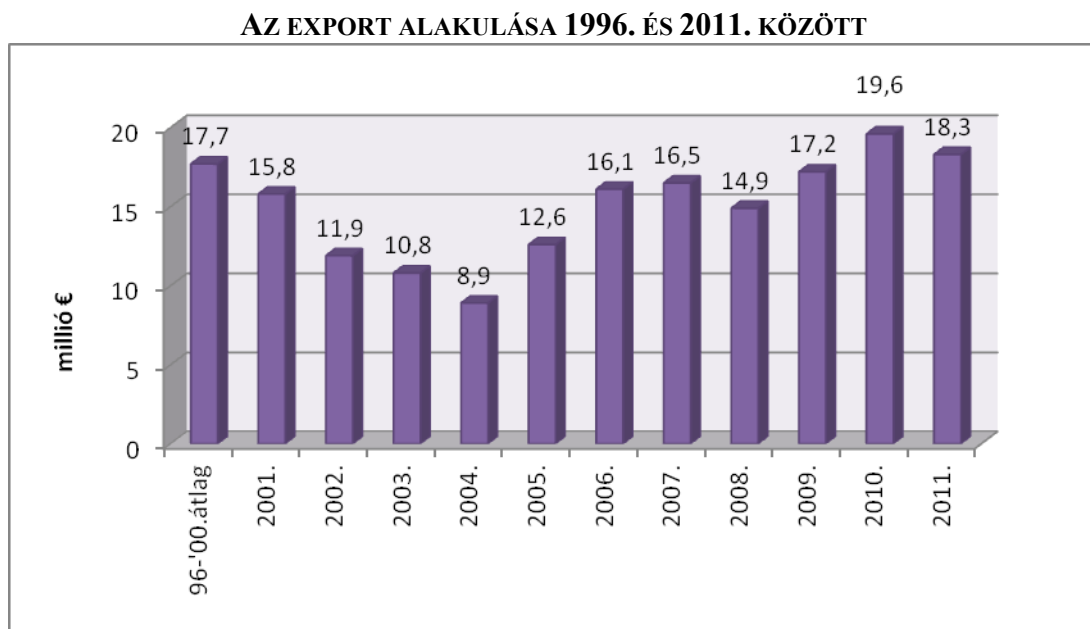
Megj.: kifejezetten a hadiiparban foglalkoztatottak száma, nem ide értve a sport- és vadászfegyver (spec. polgári) kereskedelemben dolgozókat.

A magyar gyártás **22,6 %-át exportálták**. A cégek a hazai termékek közül elsősorban lőszereket és pirotechnikai eszközöket, elektronikai berendezéseket, valamint képalkotó berendezéseket értékesítettek külföldön. A **hazai kivitel és kiszállítás** értéke 2011-ben **18,3 millió €** (5,49 milliárd Forint) volt, a megelőző évhez viszonyítva **6,6 %-kal csökkent** (lásd II. ábra).

II. ÁBRA

A **polgári eszközök** (sport és vadászati célú fegyverek és lőszer, ML1 és ML 3) exportja 0,28 millió €-t ért el 2011-ben amely, az **összexport 1, 5%-a** (lásd III. ábra).

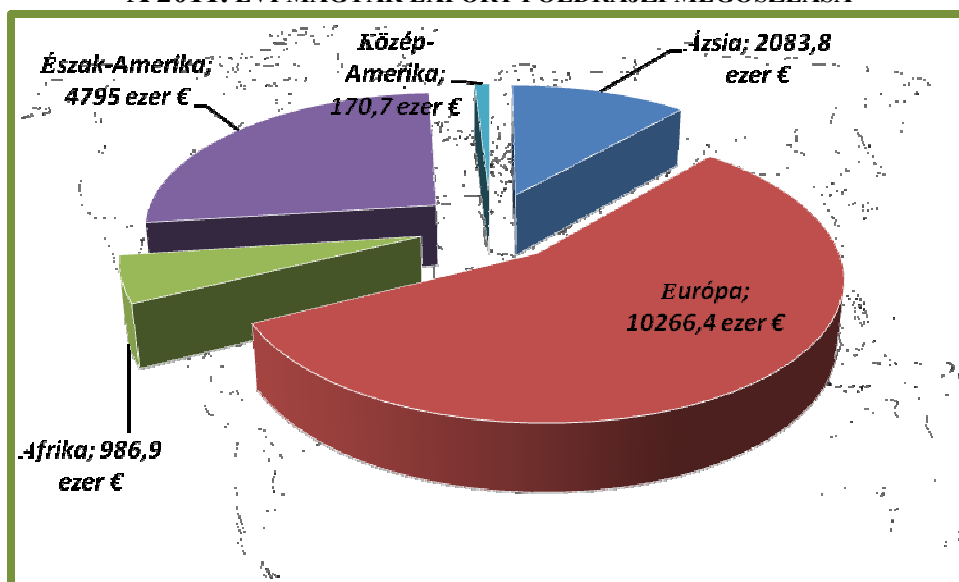

III. ÁBRA

A Hatóság 2011-ben 266 db export engedélyt adott ki.

Tárgyévben **bróker ügyletre 1 darab engedélyt adott ki a Hatóság**, azonban az engedély 2011-ben még nem teljesült.

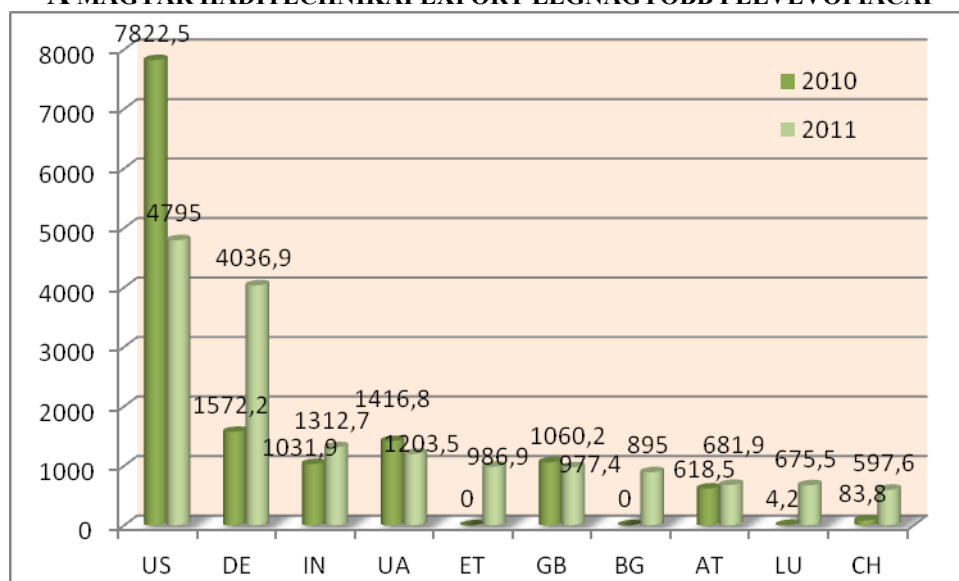
A 2011. ÉVI MAGYAR EXPORT FÖLDRAJZI MEGOSZLÁSA

IV. ábra

A szállítások jellemzően továbbra is **európai országokba** irányulnak, annak **aránya nőtt** az előző évhez képest (lásd IV. ábra), míg észak-amerikai exportunk **csökkent**, az Afrikába irányuló export viszont jelentősen **növekedett**. Az ázsiai és a közép-amerikai export aránya nem változott az előző évhez viszonyítva. Új vevőként jelent meg többek között *Bulgária, Etiópia, Guatemala és Portugália* (lásd V. ábra).

A MAGYAR HADITECHNIKAI EXPORT LEGNAGYOBB FELVEVŐPIACAI

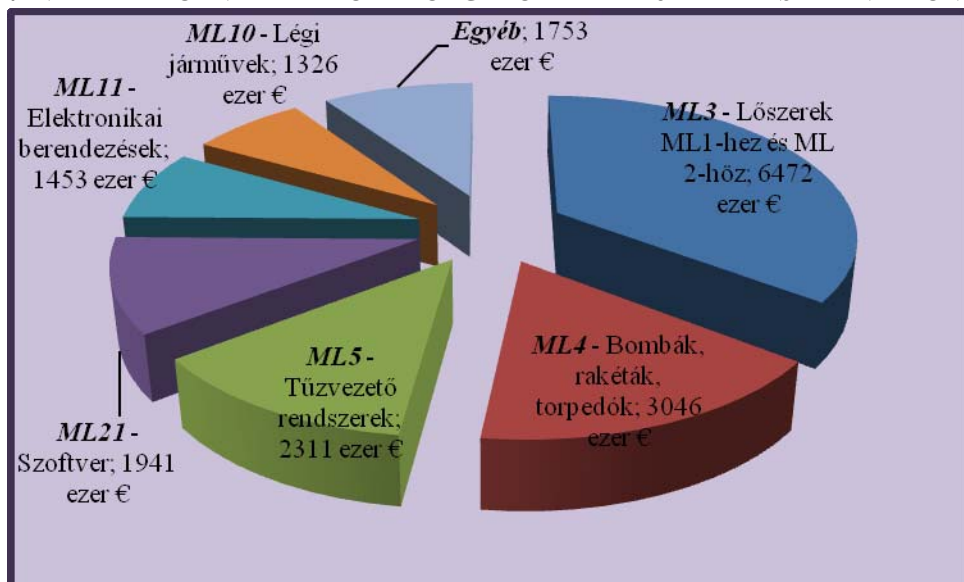

V. ÁBRA

A részletes kiviteli adatokat a 2. sz melléklet tartalmazza ország szerinti megoszlásban.

Az export 79,8 %-a gyártásból, 17,5 %-a hadrendből kivont eszközök értékesítéséből és 2,7 %-a re-exportból, illetve bróker tevékenységből származott.

A 2011. ÉVI HADITECHNIKAI EXPORT FORGALOM ML FEJEZETEK SZERINTI BONTÁSBAN

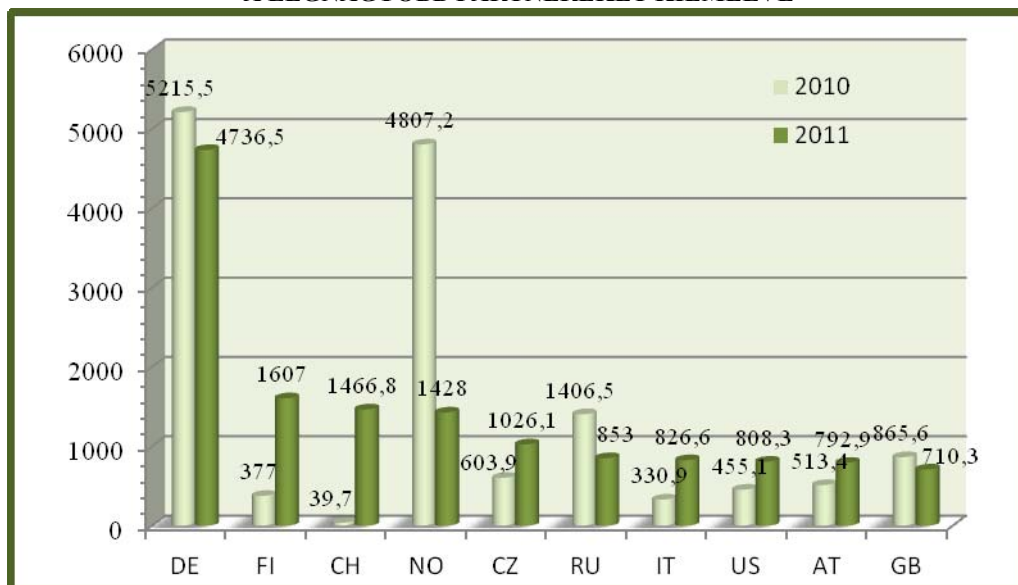

VI. ÁBRA

A cégek a hazai termékek közül elsősorban lőszereket és pirotechnikai eszközöket, elektronikai berendezéseket, valamint képalakító berendezéseket értékesítettek külfiacon (lásd VI. ábra).

A magyar import értéke 2011-ben **17,4 millió €** volt, tehát **8,1 %-kal csökkent** a tárgyévét megelőzőhöz képest. A spec. **polgári** (vadász- és sportfegyverek, valamint alkatrészek és lőszereik) eszközök behozatalának értéke 3, 8 millió €, azaz a teljes import **21,8 %-át** tette ki.

A MAGYAR HADITECHNIKAI IMPORT FÖLDRAJZI MEGOSZLÁSA A LEGNAGYOBB PARTNEREKET KIEMELVE

VII. ÁBRA

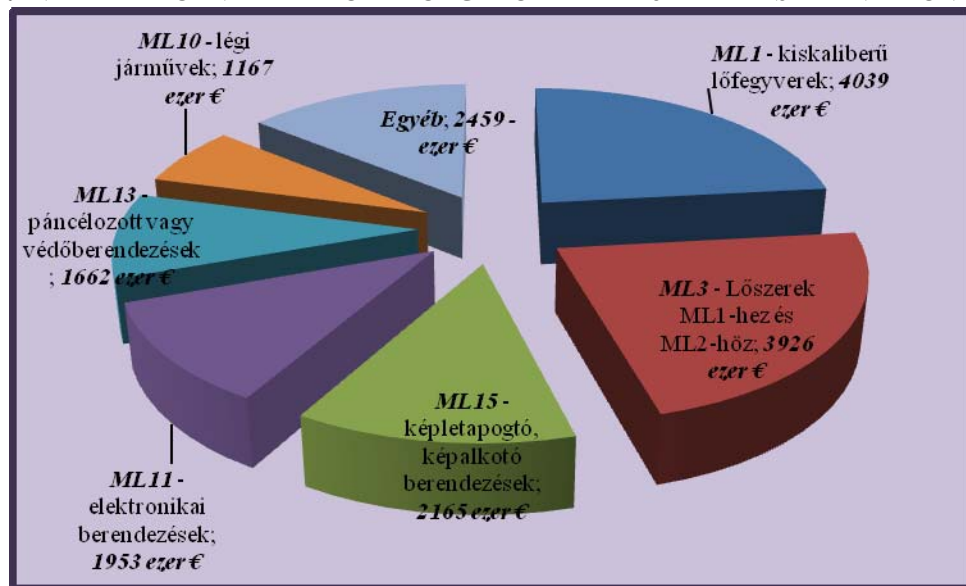
A behozatalra vonatkozó részletes adatokat ország szerinti megoszlásban a 3. sz. melléklet tartalmazza.

A Hatóság 2011. során 436 db import engedélyt adott ki.

Az importált eszközök és szolgáltatások tekintetében továbbra is az állami beszerzések képviselik az import nagy részét, ugyanakkor az aránya (46 %) jelentősen lecsökkent a korábbi évekhez képest a közbeszerzések leállításával, illetve a tárcák költségvetésének csökkentésével. A vadász- és

sportfegyverek, valamint azok alkatrészeinek, tartozékainak behozatala viszont jelentősen nőtt az előző évekhez viszonyítva.

A 2011. ÉVI HADITECHNIKAI IMPORT FORGALOM ML FEJEZETEK SZERINTI BONTÁSBAN:

VIII. ÁBRA

Az import 2011. évi termékstruktúrája (VIII. ábra) eltérően alakult 2010-hez képest. Kiugróan magas a *képalkotó berendezések* (ML15) és az *elektronikai eszközök* (ML11) aránya, egyrészt néhány nagy értékű állami beszerzés (*hőkamerák és rádiótechnikai berendezések*), valamint az alkatrész beszállításainak köszönhetően. Jelentős arányt képviselnek továbbá a *kiskaliberű kézfegyverek* (ML1), valamint *lőszer* (ML3), amelyek egyrészt a sport- és vadászboltok, kis és nagykereskedők raktáraiba kerültek, másrészt a hazai lőszergyártás tette szükségessé.

2011-ben a haditechnikai külkereskedelmi forgalom (export + import) 35,7 millió €-t (10,7 milliárd Forint) tett ki. A haditechnikai külkereskedelmi mérleg 931, 1 ezer € (279,3 millió forint) aktívumot mutat. Tárgyévben 80 cég vett részt a külkereskedelmi forgalom lebonyolításában, vagyis a külkereskedelmi tevékenységi engedéllyel rendelkező cégek 47,6 %-a.

Az EU 2011. során hirdette ki Líbiával, Szíriával, Dél-Szudánnal, valamint Belarusz Köztársasággal szembeni korlátozó intézkedéseit. Ezen felül az EU megújította, illetve megerősítette a Szudánnal szembeni szankcióját.

2. JELENTÉS A HAZAI CÉGEK 2011. ÉVI KETTŐS FELHASZNÁLÁSÚ KÜLKERESKEDELMI FORGALMÁRÓL

Az Exportellenőrzési Osztály tevékenysége az EU elnökségből fakadó Kettős Felhasználású Tanácsi Munkacsoport vezetésén, a 23. cikk Koordinációs Munkacsoport ülésén való képviseleten, valamint a Vegyi- és Biológiai Fegyvertilalmi Egyezmények, továbbá az Ausztrália Csoport, a Rakéta Technológiai Ellenőrzési Rezsím, a Wassenaari Megállapodás és Nukleáris Szállítók Csoportja nemzetközi exportellenőrzési rezsimek szakmai munkájában való részvételen túl a kettős felhasználású termékek külkereskedelmi forgalmának engedélyezése terén 2011-ben az alábbi szám adatokkal, tényekkel volt jellemezhető.

A kettős felhasználású termékekre 2011. évben **90 egyedi export engedélyt** (összesen 59.276,8 ezer euró, azaz 16.550.675 ezer forint értékben), **7 globális export engedélyt** (1.551,7 ezer euró, azaz

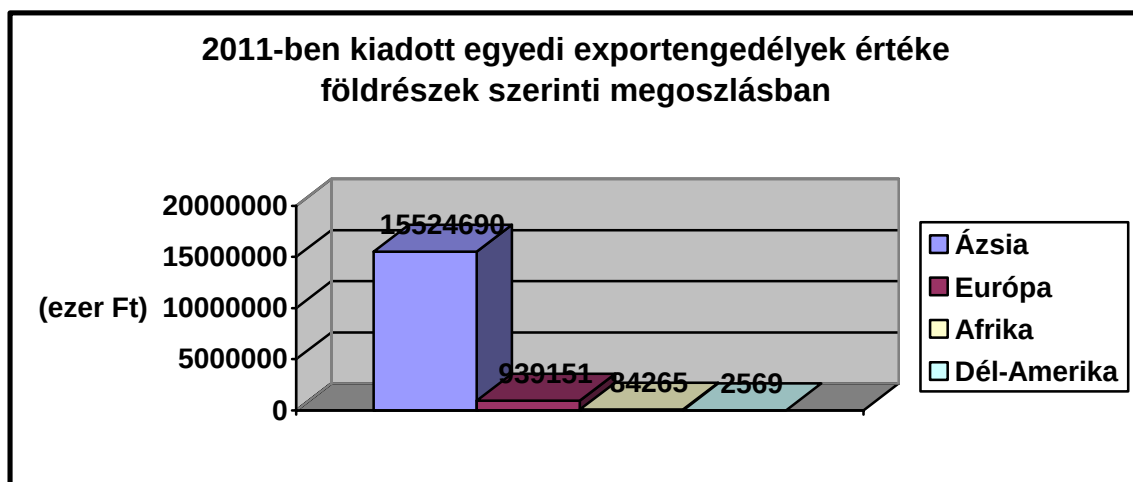
433.250 ezer forint), **9 transzfer engedélyt** (10.854,9 ezer euró, azaz 3.030.796 ezer forint) és **17 nemzetközi import igazolást** (77.784,6 ezer euró, azaz 21.718.238 ezer forint) adott ki.

A kiszállítások száma azonban ezt messze meghaladja, köszönhetően az egyedi exportengedélyek keretében bonyolított részszállításoknak, a globális exportengedélyek hatályossági időn belüli korlátlan felhasználhatóságának, valamint az uniós általános exportengedély alapján történő szintén korlátlan kiszállításoknak, melyek száma 2011-ben meghaladta az 500-at.

A fenti számok alapján **2011-ben az Exportellenőrzési Osztály által kiadott engedélyek összértéke közel 20 milliárd forintra rúg. Az Osztály tevékenységéhez tartozó összes engedélytípus keretében bonyolított forgalom – ideértve az Uniós Általános Exportengedélyt is - meghaladta a 33 milliárd forintot.** Ez az összeg azonban nem tartalmazza a nemzetközi szankciók előzetes ellenőrzése miatti megkeresésekhez tartozó ügyletek értékét. Az ilyen megkeresésekre az Osztály hivatalos állásfoglalásokat ad ki, ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy az ilyen ügyletek elbírálása sok időt, ráfordítást és körültekintést igényel, hiszen ezek magas kockázatú relációkat, végfelhasználást és végfelhasználókat érinthetnek, emellett a termék besorolása sem mindig egyértelmű.

2011-ben a kettős felhasználású termékekre kiadott egyedi export engedélyekben engedélyezett kivitel összértéke 59.276,8 ezer euró (16.550.675 ezer forint) volt, aminek érték szerinti és százalékos megoszlását földrészenként az IX. ábra mutatja.

Ázsia:	55.602,2 ezer euró	(15.524.690 ezer forint)	93,80 %
Európa:	3.363,6 ezer euró	(939.151 ezer forint)	5,67 %
Afrika:	301,8 ezer euró	(84.265 ezer forint)	0,51 %
Dél-Amerika:	9,2 ezer euró	(2.569 ezer forint)	0,02 %

IX. ÁBRA

A kettős felhasználású termékekre kiadott egyedi export engedélyek esetében jól megfigyelhető az előző évhez képest a szállítások irányultságában mutatkozó változás. Ázsia részaránya nagymértékben megnövekedett a korábbi 56 %-ról 93,8 %-ra 2011-ben.

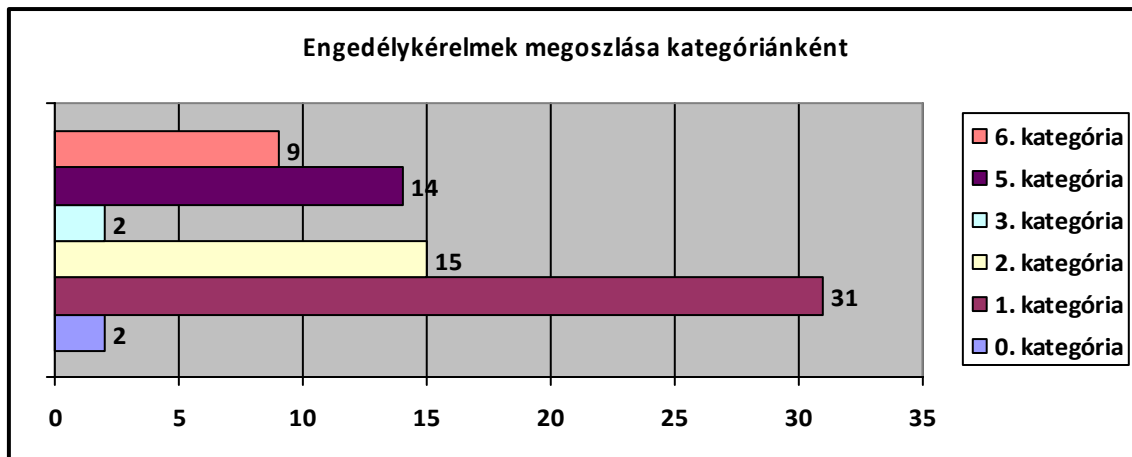
A 2011-ben kiadott 90 egyedi export engedélyből 17 a nem besorolt (nem listás) termékekre, míg a többi 73 export engedély a listás termékekre vonatkozik.

A kettős felhasználású termékek listája az alábbi tíz kategóriából áll és több mint 3.000 terméket tartalmaz:

- 0. kategória: Nukleáris anyagok, létesítmények és berendezések
- 1. kategória: Különleges anyagok és kapcsolódó berendezések

- 2. kategória: Anyagfeldolgozás
- 3. kategória: Elektronika
- 4. kategória: Számítógépek
- 5. kategória: Távközlés és információbiztonság
- 6. kategória: Szenzorok és lézerek
- 7. kategória: Navigáció és repülési elektronika
- 8. kategória: Hajózás
- 9. kategória: Légtér és hajtórendszerek

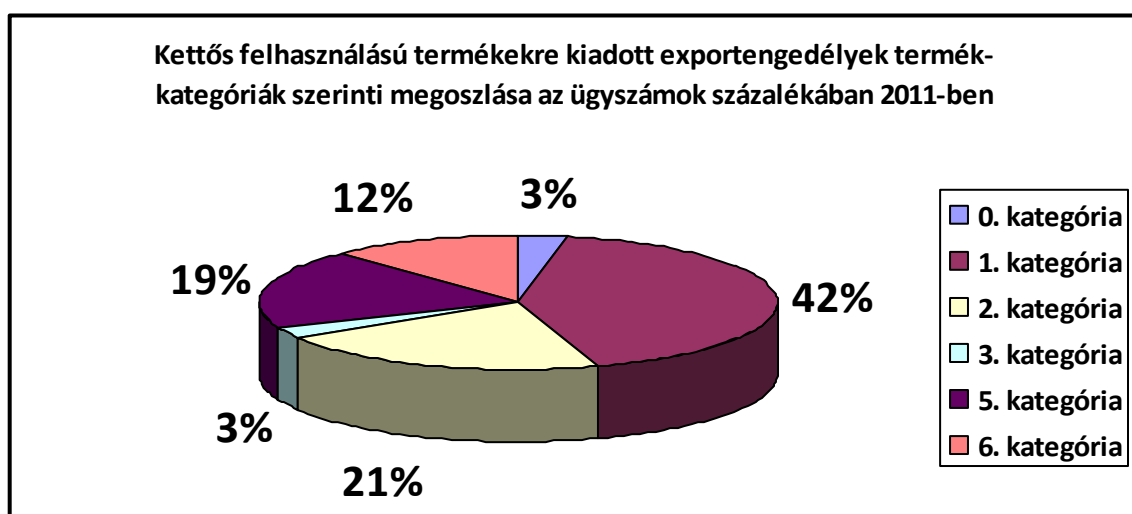
A kettős felhasználású listás termékekre 2011-ben összesen 73 egyedi exportengedélyt adott ki az Oszdtály, amelyek termék-kategória szerinti megoszlása a következő:

X. ÁBRA

4., 7., 8. és 9. kategóriában nem történt egyedi export engedély kiadása. A fenti adatok alapján elmondható, hogy az egyedi engedélyek keretében a legjelentősebb exportot a szénszálat, a különböző szelepeket és információbiztonsági termékeket gyártó cégek bonyolították.

A kettős felhasználású listás termékekre 2011-ben kiadott egyedi export engedélyek termék-kategóriák szerinti megoszlása az ügyszámok százalékában:

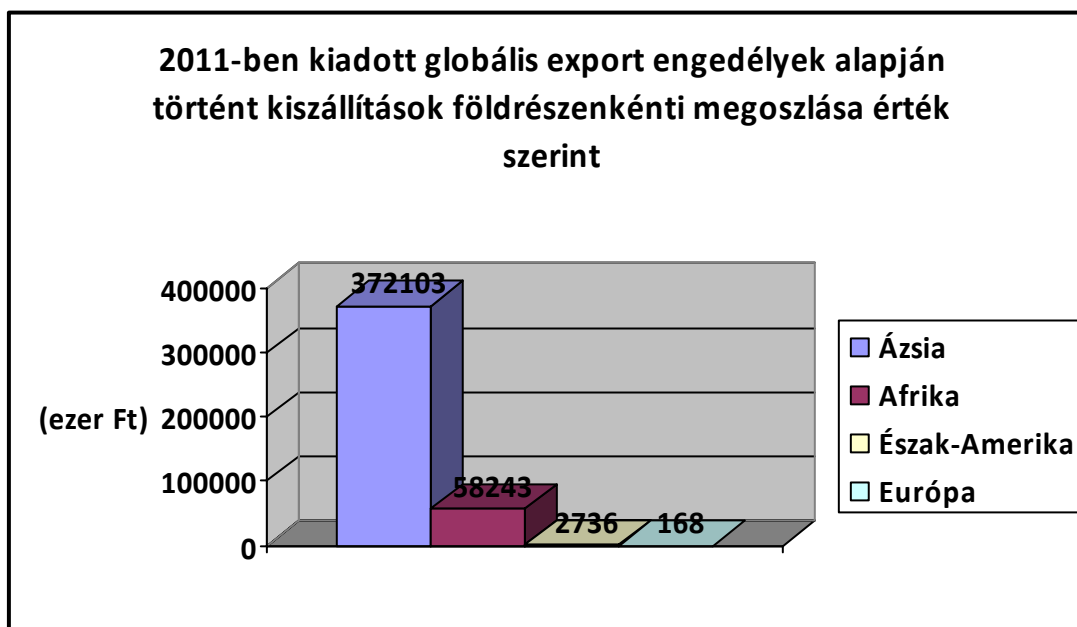
XI. ÁBRA

Az Exportellenőrzési Osztály **2011-ben is folytatta az erőforrások hatékony felhasználása jegyében és a kockázatok megfelelő kezelése mellett az exportőrök adminisztrációs terheinek lehetséges csökkentését.** Ennek fényében a nagyszámú ügyletet bonyolító és önellenőrzési rendszerüket (Belső Ellenőrzési Program) megfelelően működtető, megbízható vállalatokat ösztönöztük globális exportengedély megszerzésére, amely jelentős könnyítést és versenyelőnyt jelent az érintetteknek. Az exportőröket az önellenőrzésen túl jelentéstételi kötelezettség terheli; az Osztály feladata a globális exportengedély kiadását követően az (utólagos) ellenőrzésre, tájékoztatásra korlátozódik.

A beszámolási időszakban az Exportellenőrzési Osztály a kettős felhasználású termékekre 7 globális exportengedélyt adott ki, ugyanannyit, mint 2010-ben, amelyek együttes értéke 1.551,7 ezer euró (433.250 ezer forint) volt.

2011-ben kiadott globális export engedélyek alapján történt kiszállítások földrajzi (földrészenkénti) megoszlása érték szerint és százalékban (XII. ábra):

Ázsia:	1.332,7 ezer euró	372.103 ezer forint	85,89 %
Afrika:	208,6 ezer euró	58.243 ezer forint	13,44 %
Észak-Amerika:	9,8 ezer euró	2.736 ezer forint	0,63 %
Európa:	0,6 ezer euró	168 ezer forint	0,04 %

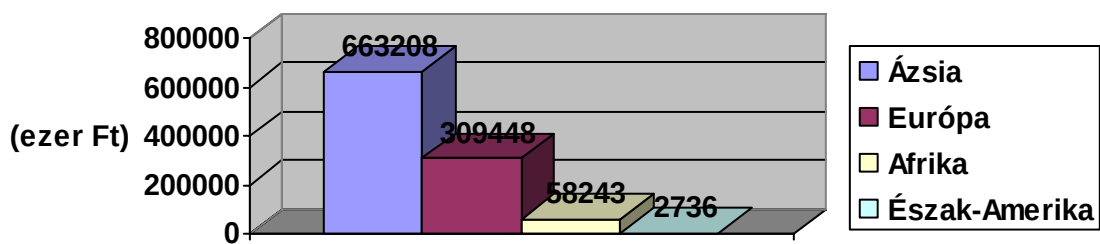
XII. ÁBRA

A globális export engedélyeket az Exportellenőrzési Hatóság rendszerint 3 év érvényességi időtartammal adja ki, a korábban kiadott globális engedélyek felhasználásából eredően 2.150,3 ezer euró (600.385 ezer forint) értékben történt kiszállítás 2011-ben, amiből Európára 1.042,6 ezer euró (291.104 ezer forint) 48,49 %, Ázsiára pedig 1.107,7 ezer euró (309.281 ezer forint) 51,51 % jut. (A többi földrészre nem történt kiszállítás.)

Együttesen a korábban kiadott és a 2011-ben kiadott globális exportengedélyek alapján összesen 3.702 ezer euró (1.033.635 ezer forint) értékben történt kiszállítás a beszámolási időszakban, aminek földrészenkénti és százalékos megoszlása a következő (lásd XIII. ábra):

Ázsia:	2.375,3 ezer euró	663.208 ezer forint	64,16 %
Európa:	1.108,3 ezer euró	309.448 ezer forint	29,94 %
Afrika:	208,6 ezer euró	58.243 ezer forint	5,64 %
Észak-Amerika:	9,8 ezer euró	2.736 ezer forint	0,26 %

A 2011-ben és korábban kiadott globális exportengedélyek alapján történt kiszállítások összértéke

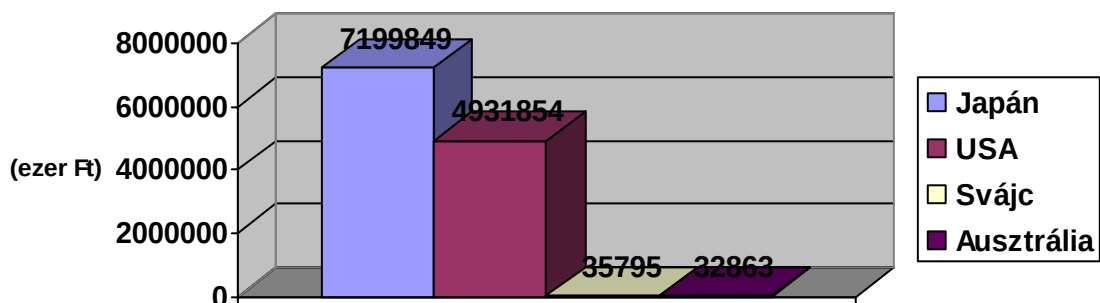
XIII. ÁBRA

Az Exportellenőrzési Osztály ellenőrzési feladatai közé tartozik az Európai Unió által kiadott (kihirdetett) EU001 Uniós Általános Exportengedély alkalmazása is. Ez hét baráti országnak számító viszonylatban (*USA, Ausztrália, Kanada, Japán, Svájc, Norvégia, Új-Zéland*) könnyíti meg a kiszállításokat, mivel a legérzékenyebb termékeken kívül, gyakorlatilag az összes ellenőrzött termék szabadon exportálható. 2011. decemberében lépett hatályba a 428/2009/EK tanácsi rendeletet módosító 1232/2011/EU tanácsi rendelet, amely az EU001 számú általános engedély mellett még öt Uniós Általános Exportengedélyt vezetett be.

Az Uniós Általános Exportengedélyek használata esetén az exportőrök utólagos jelentéstételi kötelezettség, a hatóságok pedig ellenőrzési kötelezettség terheli. **2011-ben** 15 exportőr használta az EU001 számú Uniós Általános Exportengedélyt. A **kiszállítások mindösszesen 43.696 ezer euró (12.200.640 ezer forint) értékben**¹⁷, az alábbi bontásban valósultak meg (lásd XIV. ábra):

Japán:	25.786,5 ezer euró	7.199.849 ezer forint	59,01 %
USA:	17.663,6 ezer euró	4.931.854 ezer forint	40,42 %
Svájc	128,2 ezer euró	35.795 ezer forint	0,30 %
Ausztrália	117,7 ezer euró	32.863 ezer forint	0,27 %

EU001 Uniós Általános Exportengedély alapján történt kiszállítások összértéke relációk szerint

XIV. ÁBRA

¹⁷ Az adatok összesítése során a nem euróban meghatározott összegek (USD, JPY) a Magyar Nemzeti Bank 2011. évi átlagos középárfolyamán kerültek euróra átszámításra (279,21 forint/euró, 200,94 forint/dollár illetve 252,69 forint/100 japán jen árfolyamon).

Az Exportellenőrzési Osztály 40 esetben folytatott le **konzultációt** más társhatóságokkal. Ez a formalizált eljárás azokra az esetekre vonatkozik, amikor az Unió más tagállamában benyújtott exportengedély-kérelemben olyan termék szerepel, amelyet Magyarországon állítanak elő vagy más okból hazánk területén van, és innen kívánják egy Unión kívüli harmadik országba exportálni. Ezekben az esetekben a két érintett engedélyezési hatóság együtt dönt a tervezett ügyletről.

A 2011. év során számos esetben fordultak az ügyfelek tájékoztatásért az exportügyleteiket megelőzően, különös tekintettel a kereskedelmi szankciókra. Utóbbiak ugyanis nem csak listás kettős felhasználású termékeket, hanem további (nem listás) érzékeny termékeket, illetve gazdasági nyomásgyakorlás céljából ellenőrzött vagy tiltott termékeket és kapcsolódó szolgáltatásokat tartalmaznak. Az Exportellenőrzési Osztály 50 esetben konkrét állásfoglalást adott ki a tervezett ügyletekre vonatkozóan.

Az Exportellenőrzési Osztály 2011-ben engedélyezési-ellenőrzési eljárása során **2 export engedély-kérelmet utasított el**, továbbá egy engedélyt visszavont, valamint 2 alkalommal megszüntette az engedélyezési eljárást.

3. ELLENŐRZÉSEK

A Hadiipari és Haditechnikai Külkereskedelmi Osztály 2011. évi ellenőrzési programja során 35+29 ellenőrzést hajtott végre, ebből 4+2 nem tervezett ellenőrzés volt. Az ellenőrzésben többnyire közreműködött a Nemzeti Adó- és Vámhivatal és az Alkotmányvédelmi Hivatal és az illetékes MRFK képviselője.

A nyilvántartások tekintetében hiányosságot, szabálytalanságot az ellenőrzések nem fedtek fel. A haditechnikai külkereskedelmi tevékenységi, valamint forgalmi engedélyek megszerzésére benyújtott kérelmekben adott nyilatkozatok dokumentumokkal igazolhatóak voltak.

Általános ellenőrzési tapasztalatként állapítható meg, hogy cégek a haditechnikai külkereskedelmi tevékenységgel kapcsolatos okmányokat elkülönítve, lefűzve kezelik, a vonatkozó jogszabály szerinti havi, forgalmi adatközlést többé-kevésbé rendszeresen, megfelelően küldik meg a Hivatal részére. A kötelezettségek elmulasztásának esetére a bírságolás lehetőségére felhívtuk a cégek figyelmét. Tájékoztatottuk a cégeket a haditechnikai külkereskedelmi szabályozást érintő változásokról.

A hadiipari tevékenységi engedéllyel rendelkező ügyfelek ellenőrzése során eredeti dokumentumok bizonyították, hogy az engedélykérelemben adott nyilatkozatok megfeleltek a valóságnak. Az engedélyes képviselője nyilatkozott, hogy a törvényben meghatározott, az engedély visszavonását indokoló okok egyike sem áll fenn. Konzultációval és a telephely bejárásával meggyőződünk arról, hogy kizárólag az engedélyük keretein belül végeznek hadiipari tevékenységet.

Az Exportellenőrzési Osztály 2011. folyamán összesen 14 alkalommal végzett helyszíni ellenőrzést, amelyek megállapításairól vizsgálati jegyzőkönyveket készített. A helyszíni ellenőrzések megállapítása szerint a vizsgált cégeknél nem volt tapasztalható nagyobb szabálytalanság. Egy cégre szabott ki viszonylag mérsékelt összegű bírságot (100.000 forint) a kettős felhasználású termékek külkereskedelmi forgalmának engedélyezéséről szóló 13/2011. (II.22.) Kormányrendelet 27. § alapján.

4. RÉSZVÉTEL NEMZETKÖZI FÓRUMOKON

2011 folyamán továbbra is képviseltük Magyarországot a tevékenységünkkel összefüggő nemzetközi fórumokon.

A **Wassenaari Megállapodás (WA)** a Hagyományos Fegyverek és Kettős Felhasználású Termékek és Technológiák Exportja Ellenőrzéséről elnevezésű együttműködésben résztvevő államok célul

tűzték ki a hagyományos fegyverek és a kettős felhasználású termékek és technológiák exportjának és más módon történő átadásának átláthatóvá tételét. 2011 folyamán is képviseltette magát a Hatóság a WA szakértői munkacsoportjában (EG), valamint az általános munkacsoport (GWG), az engedélyezési és vámügyi munkacsoport (LEOM) és plenáris ülésein.

Az **EU hagyományos fegyverek exportellenőrzésével foglalkozó tanácsi munkacsoportjának (COARM)** éves szinten Brüsszelben megtartott 8 rendes ülésén kívül megrendezésre került 2 informális ülés (a soros elnökség országában). A 2011. első féléves EU Tanács magyar elnökségét illetően – a korábbi tervekkel ellentétben - a COARM munkacsoport vezetését nem Magyarország látta el, ugyanis a Lisszaboni Szerződés hatályba lépésével 2011. január 1-től az Európai Unió Egyesült Külügyi Szolgálat (EKSZ) átvette a COARM munkacsoport elnökölését, ezért a napirendek, illetve a prioritások kialakításában a magyar EU elnökségi program limitáltan jutott érvényre. Hatóságunk részéről az EU Elnökségi stábtagek munkája az EKSZ támogatását volt hivatott biztosítani (napirendek kialakítása, ülés helyszínek szervezése).

A magyar elnökségnek lehetősége volt növelni az EU 1012/2009/CFSP Tanácsi Döntése alapján szervezett „outreach” tevékenységekben történő részvételét, melynek keretében Hatóságunk szakértője előadóként részt vett a 2011. május 3-6. között, a Nyugat-Balkán országok részére, Montenegróban szervezett szemináriumon, melynek célja az EU-ban alkalmazott exportellenőrzési jogi szabályozások ismertetése volt a régió szakértői képviselőivel.

A fenti Tanácsi Döntés keretében elsőként Magyarország fogadott EU-csatlakozásra váró országokból szakértőket, hogy egy szakmai tanulmányi út keretében nyerjenek bepillantást egy EU tagállam haditechnikai exportellenőrzési rendszerébe. A tanulmányi útra 2011. június 6-10. között került sor a Hivatal Hadiipari és Exportellenőrzési Hatósága szervezésében, amelynek során tizenkét szakember érkezett Horvátország különböző, a témában érintett minisztériumaiból és közigazgatási intézményeiből. A horvát vendégek, a Hatóság munkatársai és más EU tagállamokból (Lengyelország és Portugália) érkezett szakértők segítségével nyerhettek betekintést a magyar és az EU exportellenőrzés gyakorlatába előadások és esettanulmányok formájában. A tanulmányutak sorozata októberben Lisszabonban, novemberben pedig Varsóban folytatódott, ahová Hatóságunk szintén delegált szakértőt.

2011 során COARM ülés keretében a következő relációkkal kapcsolatos exportellenőrzési politikák kerültek megvitatásra az üléseken: Észak-Afrika államai, Közel-Kelet államai, Arab-öböl államai, Türkmenisztán, Indonézia, Ukrajna.

2011. márciusában Hatóságunk szakértőjét meghívta előadónak az ENSZ Fejlesztési Program által támogatott SEESAC nyugat-balkáni kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzését célzó klíringintézet a soros ülésére.

A COARM 2011-ben is kiemelten kezelte az **Arms Trade Treaty (ATT)** - az ENSZ kezdeményezésére alakuló multilaterális exportellenőrzési rendszer- ügyét, amely témában jelentős előrehaladás történt. Körvonalazódott az ATT struktúrája és hatálya, amely tekintetében a tagállamok több ízben egyeztették véleményüket a közös álláspont kialakítása érdekében. Hatóságunk egyik munkatársa szerepel az ATT szakértői listáján, így az EU-t képviselve részt vett az UNIDIR által szervezett ATT konferencián Montevideóban, Uruguayban, továbbá az ATT 2012-es szövegezési konferenciáját Előkészítő Bizottság ülésén New Yorkban.

A Hatóság szakértője 2011-ben is részt vett az egyes, a halálbüntetés, a kínzás vagy más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés során alkalmazható áruk kereskedelméről szóló 1236/2005/EK rendelettel foglalkozó bizottsági munkacsoport ülésén, továbbá az Európai Parlament és a Tanács „védelmi vonatkozású termékek Közösségen belüli transzferére vonatkozó feltételek egyszerűsítéséről” szóló 2009/43/EK irányelv 14. cikke alapján létrehozott „Tanúsítás” Munkacsoport ülésein.

Az EU Tanács 2011./I. féléves magyar Elnöksége során Hatóságunk végezte a **Kettős Felhasználású Tanácsi Munkacsoport** elnökölési teendőit. A munkacsoport célkitűzései között szerepelt annak a 2008-as bizottsági javaslat egyeztetésének lezárása, mely az Unióban székhellyel rendelkező exportőrök versenyképességének javítása és a nemzeti exportengedélyezés egységesítése érdekében további EU általános exportengedélyek kiadását javasolta. A közel három éves munkacsoporti szintű tárgyalások, valamint az Európai Parlamenttel és az Európai Bizottsággal folytatott EU intézményközi egyeztetések, un. informális trialógusok a magyar elnökség ideje alatt – első olvasatban – sikeresen lezárultak, így a rendelet megjelenésére 2011 végén sor került. A magyar elnökségre különösen nehéz feladat hárult tekintettel arra, hogy a rendes (együtt döntési) eljárás a munkacsoport életében új jogalkotási eljárásként jelent meg, a stábtagnak azonban kiválóan helytálltak, hiszen a Tanács álláspontját juttatták érvényre a számára sarkalatos kérdésekben, így a félévet a többi tagállam, illetve a Bizottság nagy meglepődésével tudták lezárni.

A magyar elnökség programjában szerepelt továbbá a kettős felhasználású termékek kivitelére, transzferjére, brókertevékenységére és tranzitjára vonatkozó közösségi ellenőrzési rendszer kialakításáról szóló 428/2009/EK tanácsi rendelet I. Mellékletének módosítása, mely az engedélyköteles kettős felhasználású termékek listáját tartalmazza és a non-proliférációs rezsimekben hozott döntések alapján történő rendszeres felülvizsgálata szükséges. Az Európai Parlament Nemzetközi Kereskedelmi Bizottsága (INTA) elfogadta a Rapporteur jelentését, így a dossziét – hála a kifejtett lobbitevékenységünknek – vita és további egyeztetés nélkül, első olvasatban, szeptemberben le lehetett zárni.

A magyar elnökség alatt, 2011 májusában részben az Európai Bizottság, részben a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal finanszírozásával Budapesten került megrendezésre az un. peer visit műhelyvita-sorozat kétnapos ülés, „Unión belüli transzferek” címmel, mely tartalmaz tapasztalatcserét, illetve a jogi helyzet tisztázására nyújtott lehetőséget a tagállamoknak. A találkozónak köszönhetően az Európai Bizottság további ihletet kapott a vonatkozó tanácsi rendelet módosításáról szóló javaslatához.

Hatóságunk szakértője - a lehetőségeknek megfelelően – aktívan részt vett a nemzetközi exportellenőrzési rezsimek szakmai munkacsoport ülésein, így a Rakéta Technológiai Ellenőrzési Rezsimek, az Ausztrália Csoport, a Nukleáris Szállítók Csoportja valamint a Wassenaari Megállapodás szakmai munkacsoportjaiban.

VÁLTOZÁSOK A HADITECHNIKAI KÜLKERESKEDELMI ENGEDÉLYEZÉSBEN 2012-TŐL

Az Európai Parlament és Tanács a védelmi vonatkozású termékek Közösségen belüli transzferére vonatkozó feltételek egyszerűsítéséről szóló 2009/43/ EK irányelve (Transzferirányelv) 2009. május 6-án került kihirdetésre. Célja, hogy egyszerűsítse és harmonizálja a haditechnikai (védelmi ipari) termékek Európai Unión belüli szállítását, visszaszorítsa azokat a tényezőket, amelyek a védelmi vonatkozású áruk és szolgáltatások Belső Piacon belüli szabad forgalmát akadályozzák. Célja továbbá, hogy az engedélyezési feltételek és eljárások egyszerűsítésével és harmonizálásával mérséklődjön az e tényezőkből eredő versenytorzulás. A haditechnikai termékek transzferét ellenőrző nemzeti rendszerek nem tesznek különbséget a harmadik országba irányuló export és a tagállamok közötti transzfer között, ami felesleges adminisztratív akadályt és kiadásokat eredményez. A szabályozás elsősorban a belső határokon átnyúló kereskedelmi kapcsolatok erősödését kívánja elősegíteni az ágazatban és a jelenlegi 27 nemzeti engedélyezési rendszerből álló európai védelmi piac adminisztratív akadályainak csökkentését célozza meg. Olyan új engedélytípusok kerülnek bevezetésre, mint *általános transzferengedély, globális transzferengedély, tanúsítás*. A Transzferirányelv nemzeti jogba történő átültetésének határideje 2011. június 30., alkalmazásának határideje 2012. június 30.

A **Transzferirányelv rendelkezései szükségessé tették a jelenlegi engedélyezési rendszer átalakítását**, ezért a Hatóság a Nemzetgazdasági Minisztérium vezetésével kidolgozott egy új kormányrendeletet, így **2012. január 1-jén hatályba lépett** a haditechnikai eszközök és szolgáltatások kivitelének, behozatalának, transzferjének és tranzitjának engedélyezéséről, valamint a vállalkozások tanúsításáról szóló 160/2011. (VIII.18.) Korm. rendelet, fél évvel megelőzve a transzferirányelv által megszabott határidőt. A transzferirányelv átültetéséről az Európai Bizottságot hivatalos úton értesítettük (notifikáció). 2012 júliusában megjelent az Európai Bizottság jelentése az irányelv átültetésével kapcsolatban, amely szerint Magyarország megfelelően teljesítette kötelezettségét.

Fontos változásként az új kormányrendeletbe bekerült, hogy a Hatóság az engedélyeket a külpolitikáért felelős miniszter, a külgazdaságért és a Kárpát-medencei gazdasági övezet gazdaságfejlesztéséért felelős miniszter, a rendészetért felelős miniszter, a honvédelemért felelős miniszter, valamint az Alkotmányvédelmi Hivatal, az Információs Hivatal, a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat, az Országos Rendőr-főkapitányság és a Nemzeti Adó- és Vámhivatal vezetője szakértői véleményének kikérésével adja ki. A szervezetek képviselői **munkacsoporti ülés** keretében fejtik ki szakértői véleményüket.

Az új engedélyezési rendszer alapjaiban megtartotta a korábbi három lépcsős engedélyezési folyamatot, de jelentős egyszerűsítéseket és könnyítéseket alkalmaz elsősorban a Közösségen belüli szállításokra vonatkozóan:

2012. január 1-től **nem szükséges engedély** az Országgyűlés, vagy a Kormány által jóváhagyott csapatmozgás, továbbá hatályos nemzetközi szerződésben kifejezetten engedélyezett kötelezettségek teljesítése, a NATO, az EU, vagy a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség szállításai, katasztrófa, illetve vészhelyzet esetén történő szállítások alkalmával, valamint olyan haditechnikai eszközök esetén, amelyeket fegyveres testületek közös gyakorlat, bemutató céljából szállítanak át Magyarország határán.

A **tevékenységi engedély** érvényességi ideje 5 évre nőtt és nincs relációs megkötés, s szintén megszűnt az 1 éves cégnyilvántartásba történő bejegyzésre vonatkozó előírás, mint a tevékenységi engedélykérelem benyújtásának feltétele. A regisztráció továbbra is előfeltétele minden további engedélykérelem benyújtásának. A tevékenységi engedély (kivéve az eseti tevékenységi engedélyt) kötelező részeként került bevezetésre a **Belső Megfelelési Program**. A Belső Megfelelési Program a vállalkozás megbízhatóságát alátámasztó dokumentum

A fenti időponttól kezdve már nem szükséges **tárgyalási engedély** az Európai Gazdasági Térségen és Svájcban belüli ügyletek, továbbá harmadik országból történő behozatal esetén, ezen kívül garanciális javításra, bemutatóra, tesztelésre, bevizsgálásra vonatkozó devizamentes, ideiglenes árumozgással járó ügyletek esetén. Kizárólag a harmadik országok részére történő kivitelre, szolgáltatásnyújtásra és reexport ügyletekre maradt fenn a tárgyalási engedély megszerzésének kötelezettsége.

A **bróker tevékenységet** a hatályos kormányrendeletek korábban is szabályozták, azonban jelenleg már nem tárgyalási engedélyt ad ki a Hatóság az egyes brókerügyletekre, hanem brókerengedélyt. A bróker tevékenység az a tevékenység, amelyet a bróker egy Európai Unió tagállam és egy harmadik ország, illetve két harmadik ország vállalkozásai, vagy szervezetei között haditechnikai eszköz, illetve szolgáltatás adásvétele céljából végez, ideértve az üzlet megszervezését, a szerződő felek közötti közvetítést, az üzleti lehetőség jelzését a vevő, vagy az eladó részére, valamint a saját jogon történő vételt és eladást, feltéve ha az eszközök fizikailag nem kerülnek a Magyar Köztársaság területére. Tehát nem minősül engedélyköteles tevékenységnek a két EU tagállam vállalkozásai, illetve egy magyar és egy EU tagállamban letelepedett vállalkozás közötti közvetítői tevékenység. Fontos kiemelni, hogy az engedélyest brókerengedély esetében is adatszolgáltatási kötelezettség terheli.

A forgalmi engedélynek 3 típusa került bevezetésre: **általános, globális és egyedi forgalmi engedélyek**.

A Hatóság az ellátási biztonság, a tartós ipari és kormányközi együttműködések és az eljárás egyszerűsítése érdekében bizonyos termékkörök beérkezésére (EU) és kiszállítására (EU) általános forgalmi engedélyeket tehet közzé az **Európai Unió területén történő szállítások könnyítésére**. Fontos kiemelni, hogy az engedélyezési eljárás ebben az esetben nem kérelemre indul, hanem a honlapon történő közzététel után bármely tevékenységi engedéllyel rendelkező vállalkozás felhasználhatja azokat az alábbi esetekben:

1. hon- és rendvédelmi, rendészeti továbbá nemzetbiztonsági szervek részére történő kiszállítás, vagy beérkezés
2. tanúsított vállalatok (lásd: tanúsítás, tanúsított vállalatok) részére történő kiszállítás vagy beérkezés;
3. garanciális javításra, kiállításra, bemutatóra, tesztelésre, bevizsgálásra vonatkozó devizamentes, ideiglenes árumozgással járó ügyletek

Az általános forgalmi engedély közvetlenül hatalmazza fel a tevékenységi engedéllyel rendelkező vállalkozásokat, hogy az általános forgalmi engedélyben szereplő termékek transzferjét végrehajtsa. Az engedélyes nem rendelkezik engedéllyel annak fizikai formájában, azonban a szállítmányt kísérő okmányokon fel kell tüntetni az általános forgalmi engedély számát. Az engedélyes felelőssége a végfelhasználás ellenőrzése, ezen kívül naprakész nyilvántartást kell vezetnie a beérkezett illetve kiszállított termékekről (lásd: adatszolgáltatás, ellenőrzés). A Hatóság részéről az ellenőrzés utólagos. Az általános forgalmi engedélyeket a Hatóság honlapján 2012. július 2-án közzétette.

A Hatóság kérelemre az EGT államokban (az EU tagállamai, Lichtenstein, Norvégia, Izland) vagy Svájcban letelepedett szerződő felek, végfelhasználók esetén, több haditechnikai eszközre vagy szolgáltatásra, tartós termelési, valamint értékesítési kapcsolatra vonatkozó **globális forgalmi engedélyt** adhat ki, mind kiszállítás/kivitel, mind beérkezés/behozatal esetén. Az új engedélytípus érvényességi ideje 3 év, és 12 hónappal meghosszabbítható.

Azokban az esetekben kérelmezhető **egyedi forgalmi engedély**, amelyekben nem adható ki általános, illetve globális forgalmi engedély. Az egyedi forgalmi engedély gyakorlatilag megegyezik 2011 végig alkalmazott forgalmi engedéllyel.

Amennyiben a küldő és a fogadó ország is az EGT (az EU tagállamai, Lichtenstein, Norvégia, Izland) állam, vagy Svájc, a **tranzit engedélyezés** csak a következő termékkörök esetében maradt fenn: kis- és nagykaliberű lőfegyverek, lőszer, bombák, rakéták, aknák, vegyi és biológiai mérgező anyagok és energiahordozó anyagok.

Amennyiben a küldő és a célország is harmadik ország (ide nem értve Lichtensteint, Norvégiát, Izlandot és Svájcot), az engedélyezés a korábbi gyakorlat szerint történik, tehát valamennyi termékköre engedély szükséges.

Új fogalomként került bevezetésre a **tanúsított vállalat**, amely egyrészt olyan vállalkozás, amely rendelkezik a Hatóság által kiállított tanúsítással, másrészt az Európai Unió más tagállamában letelepedett, az adott tagállam hatósága által tanúsított gyártó. Mivel tanúsított vállalat csak hadiipari gyártási tevékenységet folytató társaság lehet, a tanúsítás feltétele - a haditechnikai külkereskedelmi tevékenységi engedélyen túl - a haditechnikai termékek gyártásának és a haditechnikai szolgáltatások nyújtásának engedélyezéséről szóló a 2005. évi CIX. törvény (Httv.) szerinti haditechnikai gyártási tevékenységi engedély. A Hatóság tanúsítást csak Magyarországon letelepedett gazdasági társaságnak, illetve egyéni vállalkozónak adhat. Nem szükséges tanúsítás a hon- és rendvédelmi, rendészeti, továbbá a nemzetbiztonsági szervek részére.

A tanúsítási eljárás során a Hatóság megvizsgálja, hogy a vállalkozás a tevékenysége során maradéktalanul betartotta a Httv., valamint a haditechnikai külkereskedelemre vonatkozó előírásokat, ezért a kérelmezőnek legalább 2 éve rendelkeznie kell haditechnikai gyártási, illetve haditechnikai külkereskedelmi tevékenységi engedéllyel. Az eljárás során mérlegelési szempont továbbá, hogy a cég tevékenysége során maradéktalanul betartotta a Belső Megfelelési Programjában foglaltakat.

A tanúsítás a vállalkozás hadiipari gyártási tevékenységével szorosan összefüggő termékekre szólhat. A tanúsítást a Hatóság magyar és angol nyelven adja ki. **A Tanúsítás feljogosítja a hazai vállalkozást a tanúsításában megjelölt haditechnikai eszközök átvételére, amennyiben azokat a saját gyártási tevékenységével összefüggésben használja fel.** A tanúsítás legfeljebb 5 évre adható és újra kérelmezhető.

A tanúsított vállalatok listáját a Hatóság feltölti az Európai Bizottság erre a célra létrehozott adatbázisába, amely a CERTIDER elnevezést kapta. Az adatbázis tesztelésében, tulajdonságainak kialakításában Hatóságunk szakértői is aktívan részt vettek. A CERTIDER publikus változatának segítségével bárki lekérdezheti, hogy adott vállalkozás tanúsított vállalkozás-e az Európai Unióban.

Az engedélyeseket továbbra is (göngyölített) adatszolgáltatási kötelezettség terheli, de 2012. január 1-től azokat csak negyedévente szükséges megküldeni (szemben a korábbi havi adatszolgáltatással), a vállalkozás ezen túl naprakész nyilvántartást köteles vezetni haditechnikai külkereskedelmi szállításairól.

A jogszabályban található előírások betartásának ellenőrzésével kapcsolatban fontos megjegyezni, hogy a vállalkozás a Hatóság kérésére tájékoztatást köteles adni a kivitt, behozott, vagy transzferált termékek végfelhasználóiról és végfelhasználásról. Az ellenőrzések során a vállalkozás biztosítja a Hatóság hozzáférését az ügyletek során keletkezett dokumentumokhoz, a Hatóság azokról másolatot készíthet.

Vonatkozó EU-s szabályok¹⁸:

- *a védelmi vonatkozású termékek Közösségen belüli transzferére vonatkozó feltételek egyszerűsítéséről szóló, 2009. május 6-i 2009/43/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv*
- *a védelmi vonatkozású termékek Közösségen belüli transzferére vonatkozó feltételek egyszerűsítéséről szóló 2009/43/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 9. cikke értelmében a védelmi ipari vállalkozások tanúsításáról szóló, 2011. január 11-i 2011/24/EU bizottsági ajánlás*

Amennyiben további kérdése van, az alábbi elérhetőségeken fordulhat Hatóságunkhoz:

**MAGYAR KERESKEDELMI ENGEDÉLYEZÉSI HIVATAL
HADITECHNIKAI ÉS EXPORTELLENŐRZÉSI HATÓSÁG**

Németvölgyi út 37-39.

H-1124 Budapest

E-mail: armstrade@mkeh.gov.hu

Telefon: 06 1 4585 599

Fax: 06 1 4585 885

Az alábbi forrásokból juthat további információhoz:

<http://www.mkeh.gov.hu>

<http://www.consilium.europa.eu/policies/foreign-policy.aspx?lang=hu>

<http://www.sipri.org>

<http://eeas.europa.eu/>

¹⁸

Elérhetők itt: http://eur-lex.europa.eu/RECH_naturel.do

- 1. SZÁMÚ MELLÉKLET:** ***A 2011-BEN ÉRVÉNYBEN LÉVŐ FEGYVERSZÁLLÍTÁSI EMBARGÓK***
2. SZÁMÚ MELLÉKLET: ***A 2011. ÉVI EXPORT ADATOK RELÁCIÓ SZERINTI BONTÁSBAN***
3. SZÁMÚ MELLÉKLET: ***A 2011. ÉVI IMPORT ADATOK RELÁCIÓ SZERINTI BONTÁSBAN***

A 2011-BEN ÉRVÉNYES FEGYVERSZÁLLÍTÁSI EMBARGÓK

Ország / Elrendelő szervezet	ENSZ	EU	EBESZ
Al-Qaida és a Tálib rezsim	*	*	
Azerbajdzsán	*		*
Belarus*		*	
Burma / Myanmar		*	
Dél-Szudán*		*	
Elefántcsontpart	*	*	
Eritrea	*	*	
Guinea		*	
Irak	*	*	
Irán	*	*	
Kína		*	
Kongói Demokratikus Köztársaság	*	*	
Észak-Korea	*	*	
Libanon	*	*	
Libéria	*	*	
Líbia*	*	*	
Örményország	*		*
Szíria*		*	
Szomália	*	*	
Szudán	*	*	
Zimbabwe		*	

*2011-ben megjelent szankciós intézkedések

2010-2011. ÉVI EXPORT RELÁCIÓ SZERINTI BONTÁSBAN

(érték: ezer €)

Reláció	2010	2011
Amerikai Egyesült Államok	7822,5	4795,0
Barbados	40,5	0,0
Bolgár Köztársaság	0	895,0
Bosznia és Hercegovina	0	5,0
Cseh Köztársaság	2146,8	483,1
Dél-Afrikai Köztársaság	8,9	0,0
Etiópia	0	986,9
Fülöp-szigetek	111,1	67,4
Görög Köztársaság	0	17,5
Guatemalai Köztársaság	0	170,7
Horvát Köztársaság	0	16,7
India	1031,9	1312,7
Izrael	218,8	198,1
Korea	49,3	377,9
Koszovói Köztársaság	71,7	0,0
Lengyel Köztársaság	0	28,3
Lett Köztársaság	155,6	0,0
Luxemburg	4,2	675,5
Malájzia	14,2	41,6
Nagy-Britannia és É.-Í. EK.	1060,2	977,4
Német Szövetségi Közt.	1572,2	4036,9
Olasz Köztársaság	698,6	25,1
Orosz Föderáció	66,1	132,0
Oszttrák Köztársaság	618,5	681,9
Portugál Köztársaság	0	19,5
Román Köztársaság	109,8	62,4
Svájc	83,8	597,6
Szerb Köztársaság	549,6	8,3
Szlovák Köztársaság	772,1	400,7
Szt. Lucia	14	0,0
Török Köztársaság	0	6,1
Ukrajna	1416,8	1203,5
Vietnami Szocialista Köztársaság	1013,5	80,0
Összesen	19650,7	18302,6

2010-2011. ÉVI IMPORT RELÁCIÓ SZERINTI BONTÁSBAN

(érték: ezer €)

Reláció	2010.	2011.
Amerikai Egyesült Államok	455,1	808,3
Ausztrália	9,9	14,3
Belarusz Köztársaság	0	130,0
Belga Királyság	154,3	87,9
Bolgár Köztársaság	262,4	594,2
Bosznia és Hercegovina	151,8	77,0
Ciprusi Köztársaság	4,1	2,4
Cseh Köztársaság	603,9	1026,1
Dán Királyság	58,5	99,3
Finn Köztársaság	377	1607,0
Francia Köztársaság	295,4	152,2
Holland Királyság	2,2	21,7
Horvát Köztársaság	33,9	24,3
Izrael	326,1	476,9
Kanada	12,7	107,5
Kínai Népköztársaság	1,3	0,6
Lengyel Köztársaság	281,8	406,0
Litván Köztársaság	23,7	132,7
Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága	865,6	710,3
Német Szövetségi Köztársaság	5215,5	4736,5
Norvég Királyság	4807,2	1428,0
Olasz Köztársaság	330,9	826,6
Oroszországi Föderáció	1406,5	853,0
Oszták Köztársaság	513,4	792,9
Románia	288	138,9
Spanyolország	1123,7	0,0
Svájc	39,7	1466,8
Svédország	207	443,4
Szerbia	175,9	65,0
Szingapúr	226,1	0
Szlovák Köztársaság	142,9	111,9
Ukrajna	732,7	29,9
Összesen	19129,2	17371,6